

Rubr. XVIII, Nro. 25. A.

Gymnasial - Bibliothek

zu Cöthen.

2)
3)
4)
5)
6)
7)
8)
9)
10)
11)
12)
13)
14)
15)
16)
17)
18)
19)
20)
21)
22)
23)
24)
25)
26)
27)
28)
29)
30)
31)
32)
33)
34)
35)
36)
37)
38)
39)
40)
41)
42)
43)
44)

- Joach. Hildebrand de Sacris publicis Veteris Ecclesie, Helmstadii A. 1721.
- Jo. Jan. Schopfflinus de Sacris Gallia Regum in Orientem Expeditionibus, A. A. 1727.
- Gottl. Frid. Fenicheri Examen Bulla Clementis XI. Unigenitus, H. A. 1724.
- Christ. Henr. Schelling Historia Bulla Unigenitus, T. A. 1721.
- Christoph. Matth. Pfaffius de Bulla Unigenitus, T. A. 1721.
- Joh. de Fragmentis Jernai Anecdotis, de qua Oblatione et consecratione Veterum Eucharistia, T. A. 1718.
- Georg. Christoph. Plaz de Religione Sepulchrorum, C. A. 1728.
- Petr. Adolph. Boyser de Apologia merito et falso suspectis, H. A. 1724.
- Jo. Wilh. Bayouis de Paulo Samosateno, J. A. 1730.
- Jo. Georg. Walch de Samosatenois Nestorici, J. A. 1730.
- Meditatio de Veterum Symbolorum in articulo de Spiritu Sancto discrepantia, J. A. 1730.
- Christ. Kortholti Diss. II. de Ecclesiis Subdubitatibus, C. A. 1730.
- Jo. Wilh. Berger de Frigano non optimo, Viteb. A. 1725.
- Georgius Remus de Commento Alexandrum III. calcasse collum Imp. Frederici I. C. A. 1728.
- Gottl. Wemoderus de Gabriele Biel, V. A. 1729.
- Joh. Sanatidis Selektionum et speciarum Quirino Kuthlmanno, V. A. 1733.
- Gesh. Siderus de Henrico Zuphano, Br. A. 1722.
- Fr. de VII. Dormientibus, C. A. 1728.
- Just. Henr. Böhmernus de jure circa jejunantes, abstinentes et jejunos, H. A. 1722.
- Jo. Henr. Majus de Eunuchismo Originis Adamantii, G. A. 1703.
- Jo. Christ. Guerinii memoria Georgii Winckleri, H. A. 1729.
- Georg. Christoph. Bobbsfeld de Cyrolo Lucani, H. A. 1724.
- Jo. Wolff. Jageri Examen Quehioni, J. A. 1725.
- Jo. Frid. Mayor de Joanne Bidello, H. A. 1700.
- Theod. Hornius de Philippo Arabis, Augusta, Fide Christiana, G. A. 1693.
- Mart. Kubati de Antiquitate Martyrologica, H. A. 1698.
- Casp. Heinischius de temone capto a Turcis urbis Constantinopolitanae, S. A. 1664.
- Christoph. Schultzeus de Judo non mortali, J. A. 1734.
- Jo. Adolph. Hartmannus de Helena Constantini M. Imp. matris, M. A. 1733.
- Georg. Henr. Goetzius de baptismo campanarum, C. A. 1722.
- Jo. Schmanni infelix propterea Joannes VIII. Pontifex, V. A. 1669.
- Theod. Masaus de Decreto Tibeni Imp. quo Christum refert voluit in numerum Deorum, E. A. 1715.
- Jo. Frid. Hebenreit de Mulieris capone obis Statua, J. A. 1710.
- Christoph. Wellius de honoribus medicorum apud veteres, C. A. 1722.
- Jo. Gottl. Heinricus de genuina Nativitatis Christi ara, H. A. 1708.
- Jo. Phil. Heinicus de agno, Christi imagine, H. A. 1729.
- Esdr. Henr. Edwards de Cygno, ante matrem non canente, V. A. 1722.
- Jo. Christoph. Wolfius de carcere, eruditorum museo, V. A. 1718.
- Jo. Joach. Langius de Naturalibus Lutheri Reformationis dotibus, H. A. 1730.
- Jo. Andr. Schmidt de annulo pastoralis, H. A. 1727.
- Em. Frid. Neubauer de Caroli V. meritis in Augustanam Confessionem, H. A. 1730.
- Jo. Petr. von Ludewig Fenichiusi juvenc. Röm. Sub gloriolub. - festsch. cum Programmatae Seculari, H. A. 1730.
- Just. Henr. Böhmerni Oratio Secularis de Meritis Augustanae Confessionis in rem juridicam et Diss. de beneficiis juris Augustanae Confessionis, H. A. 1730.
- Em. Frid. Neubauer de Reformatione Lutheri, aliisque Disputationibus incepta ac propagata, H. A. 1730.

12

Q. D. B. V.
COMMENTATIO
HISTORICO - ECCLESIASTICA
DE
ECCLESIIS SVBVRBICARIIS.

CONSENSV
AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM
LIPSIENSIVM ORDINIS,
PRAESES
CHRISTIANVS KORTHOLTVS A.M.
KILONIO - HOLSATVS,
HORIS ANTEMERIDIANIS SINE RESPONDENTE,
A MERIDIE AVTEM
RESPONDENTE
IOANN. GEORGIO WALTHERO,
MARGLISSA - LVSATO,
PROPALAM TVEBIT VR.

LIPSAE, DIE VIII. IVLII ANNI SAECVLARIS CIO IDCC XXX.

LITTERIS BREITKOPFIANIS.

Q. D. A. N.
COMMITTATIO

HISTORICO - ECCLESIASTICA

D. E.

ECCLESIAE SUBURBICARIAE

EDMUNDVS RICHERIVS,

DOCTOR SORBONICVS,

Hist. Concil. gener. lib. I. cap. II. n. 13. p. 53.

RUFFINVS verbis suis de *Ecclesiis*

Suburbicariis absolutae Monarchiae

fautoribus litem irreconciliabilem

indixit.

HORIS ANTEMERIDIANIS SINE RESPONDENTE

A MERIDIE VTEM

RESPONDENTE

IOANNI GEORGIO WALTHERO

MARGARITAE - VSA TO

PROFESSORIS THEOLOGICAE

THEOLOGICAE FACULTATIS UNIVERSITATIS HALLENSENSIS

MDCCCLXXXIII

V I R O
MAGNIFICO, SVMME VENERABILI
ATQVE EXCELLENTISSIMO
BERNHARDO GVALTHERO
MARPERGERO,

SACRO SANCTAE THEOLOGIAE
DOCTORI CELEBERRIMO,
SACRORVM AVLAE REGIAE ET
ELECTORALIS SAXONICAE PRIMARIO
ANTISTITI, CONSILIARIO ECCLESIASTICO,
ET CONSISTORII SVPREMI ASSESSORI
LONGE MERITISSIMO.

VIR MAGNIFICE, SVMME
VENERABILIS
ATQVE EXCELLENTISSIME,
PATRONE INSIGNITER
COLENDE,

EX quo Alma Lipsia me dulci
sinu complexa est, memini
me **MARPERGERI-**
ANVM Theologi Saxo-
niae primarii toti erudito-
rum orbi dudum cognitum nomen frequen-
ter & quotidie inaudire. Hic exegeleos,
quam vocant, sacrae intelligentiam; ille mo-
ralis Theologiae notitiam; alius alia **TVA**
promerita maxima & immortalia mihi lau-
dabat

dabat uehementer, & commendabat intime.
Neque desunt qui cognitionem Historiae sa-
cræ suæ Ecclesiasticæ TIBI familiarem
ac propriam esse arcte tenent. Quid ad
partes TIBI, VIR SVMMÆ, dela-
tas conuenientius, ad ciuitatis DEI in-
crementa utilius, aut ad nominis TVI ce-
lebritatem splendidius præstare possis? Ic-
circo Fautori suo insigniter & præcipue ve-
nerando sistere se audet dissertatio mea, Pon-
tifici Romano eiusque Purpuratis & adiu-
toribus potissimum opposita, de Ecclesiis
suburbicariis, quam haustam ex historia
sacra, in qua operæ studiique plurimum
consumo, TIBI, THEOLOGE CE-
LEBERRIME, ex more antiquo dico
& dedico. Vna maximopere a TE quaeso,
vt pro singulari beneficentia TVA in fidem
me recipias, & solam voluntatem meam san-

*Etiora litterarum studia pro virili proueben-
di approbes, benevolentiamque TVAM,
si mereor, mihi impertiri velis. Sic supre-
mum Numen inuocabo, vt felicissime valeas, &
floreas, quam diutissime ciuitatis DEI do-
ctrinarumque omnium bono & commodo feli-
cissime.*

TVI,

**VIR MAGNIFICE ET SVMME
VENERABILIS,**

PATRONE SVMME,

**LIPSIÆ, KL. IULII
MDCCXXX.**

**OBSERVANTISSIMVS OBSEQVIO-
SISSIMVSQVE**

**M. CHRISTIANVS KORTHOLTVS.
PRAE-**

PRAEFATIO.

Dissertationem Tibi, Benevole Lector, offero de Ecclesijs suburbicarijs, siue quod idem est, de diocesi Episcopi Romani, quam habuit sub initium saeculi quarti. Argumentum ita comparatum est, ut illi non tam nouitas gratiam, quam uetustas pretium, & innumerae a maximis uiris motae controuersiae celebritatem addant. Nemini nisi peregrino & hospiti in antiquitate ecclesiastica ignota esse possunt erudita certamina saeculo septimo & decimo inter Gallos, Italos & Belgas de his ipsis ecclesijs non sine uehementi animorum contentione instituta. Qua quidem occasione etsi documenta huc facientia e priscis scriptoribus magna industria delecta, & summo ingenio examinata sunt; bene multa tamen in scriptis de hac materia laudabili consilio editis merito desideres. Ego certe ea uersando, non modo errores grauissimos; sed etiam difficultates summas a nemine etiamnunc remotas, deprehendere mihi uisus sum. In his erroribus detegendis atque in his difficultatibus superandis hac mea dissertatione pro uirili parte elaboro. Neque tamen id mihi sumo, me huic instituto meo cumulatissime satisfecisse. Probe enim scio nusquam facilius & procliuus nos decipi, quam in historia primorum post Christum natum saeculorum controuersa; ubi comparis aetatis scriptorum testimonijs idoneisque suffragijs destituti, sine prolapsionis periculo tuto progredi uix possumus. Intelligo me scrupuloso in loco & in uia aspera uersari. Difficile est quod conor, inexplicabiles nodi mihi sunt expediendi. Quid autem praeclarum, inquit TVLLIVS, non idem arduum? Mearum partium est medium quendam cursum tenere, nullam in partem me mouere, nihil occultare,

PRAEFATIO.

nihil dissimulare. Sincera igitur fide polliceor, me sine fraude omnia propositurum & veritatem unice sectaturum. Quod fortassis non fecere nonnulli pontificii scriptores, qui in definiendis suburbicariis ecclesiis maiorem nauarunt operam, ne Pontifici Romano obessent; quam ut veram sententiam e veteribus iudiciis & monumentis intentissima cura cruerent. Cuius quidem promissi mei summam si compleam, rem omni utilitate caritativam, aut partes ante me iam occupatas, mihi suscepisse non video; propterea quod nemo, qui sacra diuini Numinis auspicio LVTHERI opera repurgata profitetur, hoc argumentum, quod sciam, sibi dedita opera pertractandum sumserit. Illud tamen utique e praecipuis est, quae ex historia ecclesiastica pontificii doctoribus, monarchicum regimen, quod in vniuersam ecclesiam sibi vindicat Papa, defendentibus, felici successu opponi possunt. Sed argumenti mei praestantiam & utilitatem, controuersiam de Ecclesiis suburbicariis diligentius examinando, latius demonstrare & apertius declarare ingredior.

In ea diiudicanda ita versor; ut sectione prima varias scriptorum de Ecclesiis suburbicariis sententias, optimis praestantioribusque suis argumentis munitas, ex ipsis eorum, quae oculis subiecti, scriptis fideliter recenseam. Minime quidem me praeterit iure meritoque incusari nimiam aliquorum diligentiam; quam ad recensendas varias sententias conferunt. Sed ut hoc loco propterea in suspicionem inutilis positae operae incurram non vereor. Nam comparando documenta, quibus vnusquisque scriptorum in defendenda sua de Ecclesiis suburbicariis opinione utitur, non temnenda ad veritatem perueniendi via mihi commonstrari videtur. Ad id etiam proderit, ut eo melius sectione secunda diuersas auctorum de ecclesiis suburbicariis sententias ex momento suo ponderare queam. Inibi enim quid in explicationibus de ecclesiis suburbicariis hucusque allatis merito desiderem, idoneis adhibitis argumentis profero. Sectione autem tertia meam de ecclesiis suburbicariis sententiam expono vberius & communio. Sectione denique quarta eaque ultima quodnam omnis huius controuersiae pondus & momentum sit sollicitius inquirō. Summum Numen conatibus meis diuinitus annuat!

SECTIO

SECTIO PRIMA
HISTORICA.

*Varias scriptorum de Ecclesijs suburbicariis
sententias breuiter exponens.*

§. I.

Historiam dissensionis inter doctos quisquis tra- Occasio con-
trouersiae de
Ecclesijs sub-
urbicariis.
dere instituit, eum ante omnia oportet de
origine controuersiae esse sollicitum. Cui
quidem officio vt satisfaciam studiose cura-

bo. Saeculo circiter tertio synodo quadam statutum
& decretum erat, vt Episcopi vnius prouinciae pen-
derent a iudicio illius, qui in metropoli Episcopus esset.
En ipsa Canonis verba: *Τὸς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι
καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ
μηδὲν τι πράττειν χωρὶς αὐτοῦ ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης &c.* (1)
Quae lex, quamuis sub initium in aliquibus tantum
prouincijs obtinuerit & obseruata sit; successu tamen
temporis plurimis vtique prouincijs vsitata fuit & per-
uulgata. Quum enim in Imperio Romano in metro-
poli grauiores totius prouinciae controuersiae ciuiles
deciderentur; ciuilia haec instituta in politia sacra do-
cumen-

A 2

(1) Vid. Can. XXXIV. apost. in GVIL. BEVEREGII Pandectis
Canonum T. I. p. 22. Episcopos vniuscuiusque gentis (prouinciae)
nosse oportet eum, qui in eis est primus, & existimare eum vt
caput, & nihil facere magni momenti praeter illius sententiam.
Huius Canonis interpretatio est Canon IX. Concilii Antiocheni;
vbi explicate dicitur: *τὸν ἐν τῇ μητροπόλει πρῶτον Ἐπίσκοπον καὶ
τὴν προτέρα ἀναδέχασθαι πᾶσης τῆς ἐπαρχίας*, Episcopum, qui praecit
metropoli & curam suscipere totius prouinciae. confer. Beuereg.
l. c. p. 438.

cumenta fuere, quae ad imitationem sibi propofuere. Vt eruditissimi viri dudum obseruarunt. (2) At vero quum saeculo tertio nondum tot essent in ciuitatibus primariis Episcopi auctoritate pollentes, quot erant metropolitani Iudices; vsu venit, vt nonnulli Episcopi Metropolitae etiam in Episcopos vicinarum prouinciarum potestatem sibi temere vindicarent. Ex annalibus & historicis documentis constat, non modo Episcopum Romanum, Alexandrinum & Antiochenum, sed etiam Carthaginensem (3) Mediolanensem (4) & alios eius modi ius sibi sumfisse & arrogasse. (5) Id quod manifesto refragatur canoni apostolico XXXIV, quem modo protuli, vbi vni Metropolitae in vnus prouinciae ciuilibus Episcopos iurisdictio conceditur. Hanc praepotentiorum Metropolitanarum arrogantiam non poterant non aegre ferre nonnulli itidem in metropoli constituti Episcopi, qui iuribus suis hoc ipso se priuari sibi videbantur. Vnde etiam procul dubio euenit vt MELETIVS, qui in metropoli Thebaidos Lycopolitae constitutus erat Episcopus, neque tamen metropolitica gaudebat potestate, sub initium saeculi quarti, ordinando in Aegypto Episcopos metropolitica potestatem

-
- (2) vid. Viri Magnifici & Venerab. D. SALOM. DEYLINGII Faut. & Praecept. mei actumatissimi dissert. II. de Nouitate Regim. Monarch. in Eccles. vniuersam, quam sub Eius praefidio hoc ipso anno me defendisse honori mihi duco; th. VI. p. 44. seq. De exceptionibus ab illa regula obseruationes selectas deprehendas in Viri Summi D. IO. IAC. MASCOVII, Patroni mei praecipue venerandi, dissert. de Primatibus & reliquis Episcopis Eccles. german. Lips. 1729. habita, §. VII. p. 8.
- (3) vid. BEVEREGIVS in annotat. ad Canones Concil. p. 26.
- (4) conf. SALMASII Eucharisticon de region. & ecclesiis suburbicariis P. II. Cap. IV. p. 547.
- (5) Euoluatur IOS. MOTTE dissert. de Iure Metropolitico Venerabilis 1726. edita §. XC. p. 116. §. XCIII. p. 118.

tem reapfe vsurpauerit; (6) quam Alexandrinus Episcopus sibi tantum sumferat & successu temporis vindicarat. (7) Nolebat Alexandrinus Episcopus potestate, qua iam per plures annos erat vltus, cedere. Eo igitur rem adduxit, vt MELETIVS synodi prouincialis Alexandrinae consensione a sacro munere remoueretur. Neque tamen Alexandrinus Antistes huius synodi decreto Meletianos conatus omnino poterat reprimere. Iccirco, quum eadem tempestate anno CCCXXV Concilium Oecumenicum primum Nicaeae in Bithynia ob ARII peruersa dogmata celebraretur; ibidem etiam controuersiae, quas inter se MELETIVS & Alexandrinus Episcopus habebant, sedatae penitus & finitae sunt. Etenim in epistola synodica in Concilio Nicaeno elaborata MELETIO omnis interdicitur potestas Episcopalis, solo Episcopi nomine eidem relicto. (8) Neque vero tantum Nicaeni Patres e re esse ducebant in MELETIVM animaduertere; sed etiam Alexandrino Episcopo, immo omnibus Metropolitanis, qui in Episcopos vicinarum prouinciarum ius vsurpauerant; quam consuetudine sibi vindicarent potestatem vindicandam, eandemque contra omnes obiectiones mu-

A 3

nien-

- (6) EPIPHANIVS Haeres. LXVIII. n. i. T. I. oper. f. 717. de Meletio, *καὶ κατ' ἑκαστην, ἡμεῖς καὶ κατ' ἑκαστην τόπον διαρχόμενος, καὶ δὲ καὶ κληρικὸς, Ἐπισκόπος τε, καὶ Πρεσβύτερος, καὶ Διοκόνος, καὶ ἀποδόμει ἐκκλησίας ἰδίας.* Index Episcoporum a Meletio ordinatorum in Aegypto extat in ATHANASII operibus T. I. p. 187. edit. Monach. Bened. Paris.
- (7) vid. EPIPHANIVS l. c. τὸν γὰρ ἕως ἐστὶ, τὸν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Ἀρχιεπίσκοπον πάσης Αἰγύπτου καὶ Θεσσαλίας, Μακεδονίας, καὶ Λιβύης, Ἀμμωνιακῆς, Μακροαιτίας τε, (forfan Μακμαίριδος) καὶ Πενταπόλεως ἔχον τὴν ἐκκλησιαστικὴν διαίκεσιν.
- (8) Legitur haec epistola synodica in THEODORETI Histor. Eccles. lib. I. cap. 9.

niendam esse arbitrabantur. Igitur quum Canones quartæ illorum Metropolitanarum iura, qui in vniuersi tantum prouinciæ Episcopus iurisdictionem habebant, firmassent his verbis: τὸ δὲ κύριος τῶν γινομένων διδίδει καὶ ἐκάζην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ: (9) Sexto etiam Canone de illis Metropolitanis sanxerunt; qui reliquis auctoritate antecelabant, eorumque in plurium prouinciarum Episcopus potestatem generatim, adeoque etiam illam, quæ figillatim circa Episcoporum ordinationem versatur, stabiliebant. Quem quidem Vltimum canonem Nicaenum, quum eidem omnis de ecclesiis suburbicariis controuersia potissimum innitatur, integrum hoc loco exhibebo: τὰ ἀρχαῖα ἔθνη κρατεῖτο τὰ ἐν Ἀγυπλίῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὡς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων τῶν ἐκείνων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν· Ἐπειδὴ καὶ τῶ ἐν τῇ Ρώμῃ ἐπισκόπῳ τῶτο σύνηδὲς ἐστίν· Ὁμοίως δὲ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβῆτα σάξεδαι ταῖς ἐκκλησίαις· καθέλε δε προέδηλον ἐκείνο, ὅτι εἰ τις χάρις γνώμης τε μητροπολίτε γενάτο Ἐπίσκοπος, τὸν τοῖστων ἢ μεγάλη Σύνοδος ἄρισε μὴ δὲν εἶναι Ἐπίσκοπον· Ἐάν μὲν τοι τῇ κοινῇ πάντων ψήφῳ ἐυλόγησῃ, καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικὸν δύο ἢ τρεῖς δι' οἰκείαν Φιλονεικίαν ἀντιλέγασιν, κρατεῖτο ἢ τῶν πλειόνων ψήφος· (10)

Nemo

ex Canone
Vltimo Nicae-
no & qui-
dem

(9) h. e. eorum autem quæ sunt confirmationem, in vnaquaque prouincia a Metropolitanis fieri.

(10) h. e. Antiqui mores seruentur qui sunt in Aegypto, Libya & Pentapoli, vt Alexandrinus Episcopus horum omnium potestatem habeat, quandoquidem & Episcopo Romano hoc est consuetum. Similiter & in Antiochia, & in aliis prouinciis, sua priuilegia ecclesiis seruentur. Illud autem est omnino manifestum, quod si quis absque Metropolitanis sententia factus est Episcopus, eum magna synodus definiuit non esse Episcopum. Quod

Nemo non intelligit hoc Canone dioecesim Episcopi Romani non quidem determinari & definiri; interim tamen ad eandem prouocari, eo consilio, vt Romani Episcopi potestas Alexandrino, & aliis eiusdem dignitatis Episcopis exemplo esse possit. RVFFINVS autem Presbyter Aquileiensis, qui circa annum Christi cccc, ideoque eodem adhuc saeculo quo Canones Nicaeni conditi sunt, historiam ecclesiasticam edidit, in illa synodi Nicaenae sextum Canonem interpretatus est, & Episcopi Romani dioecesim diserte & totidem verbis expressit. Ita enim Canonis verba huc pertinentia exponit: *vt apud Alexandriam & in vrbe Roma* ^{e Ruffini interpretatione repetenda est.} *vetusta consuetudo conseruetur, qua vel ille Aegypti, vel hic* SUBVRBICARIARVM ECCLESIARVM *solicitudinem gerat.* (ii) Quae quidem Ruffiniana interpretatio, quum quaenam Episcopi Romani tempore Concilii Nicaeni fuerit dioecesim explicite definiat; liquidius patet, quodsi nobis constet, quaenam fuerint ecclesiae suburbicariae; manifesto etiam teneamus, quam late sub initium saeculi quarti Episcopi Romani potestas se extenderit.

§. II.

Quum hanc Nicaeni Canonis interpretationem foras emitteret RVFFINVS, non poterat non notissimum esse, quaenam sint suburbicariae ecclesiae. Sed aeuo sequenti suburbicariae ecclesiae definiri tam facile non poterant. Quod nemini mirum videbitur ^{Diuersae scripturum de Eccles. suburb. sententiae ad duas classes reuocantur.} penden-

si quidem communi omnium electioni, quae & rationi consentanea, & ex regula ecclesiastica facta est, duo vel tres propter suam, qua delectantur contentionem contradicant, vincant plurium suffragia. vid. Beveregium in Pand. Can. T. I. p. 66.

(ii) RVFFINI Historia Eccles. lib. I. cap. VI p. 203. ex edit. Grynaci.

pendenti, successu temporis plane aliam faciem praeferre coepisse Romanum imperium eiusque diuisionem. In Imperio autem Romano fuisse ecclesias suburbicarias qui neget est omnino nullus. Non defuere quidem e Graecis, qui Episcopo Romano grauius sese opposuere & in eius dioeceseos terminos ac limites inquisuere. Sed quum Graeci Orientem tantum ab Episcopi Romani iugo immunem esse defendere necesse haberent; opus non fuit, vt de potestate Episcopi Romani in Occidente admodum essent solliciti. Huc accedit, quod Ruffinianam interpretationem latine adornatam Graeci parum consuluere. Proinde facilis est diuinatio, quare apud illos nobis non sit seruata memoria genuinae ac verae notionis ac definitionis suburbicariarum ecclesiarum. Scriptores autem Occidentis eandem haud conseruasse mirabitur nemo, qui considerabit, sequentibus saeculis integrum non fuisse in actiones Pontificis Romani temere quaerendo inuestigare. Quum igitur de suburbicariarum ecclesiarum terminis, quibus septem tenerentur ac circumscriberentur aperte omnibus tum temporis non constabat; haec res saeculo praecipue septimo & decimo pluribus controuersis occasionem aperuit. Qua quidem occasione in varias abiire sententias de definiendis harum ecclesiarum terminis solliciti. Eas quamuis admodum diuersas, ad duas tamen classes generatim reuoco; vt ordinem habeam, quem in recensendis & examinandis hisce variatis opinionibus sequar. In eo enim generatim discrepant, quod alii *RUFFINI* interpretationem Canonis sexti Nicaeni, quae omni huic disceptationi praebuit ansam, admittant, aliis eandem omnino reiicientibus. Hi dioecesein Episcopi Romani, quae
Eccle-

Ecclesijs suburbicariis respondeat, non admodum curant & morantur, & vnusquisque singularem de Ecclesijs suburbicariis fouet opinionem. Illi, quum RVFFINVS per suburbicarias ecclesias dioecesim quamdam siue regionem Episcopi Romani manifesto definiat, de aliqua Episcopi Rom. diocesi, & vt pontificii doctores tenent, speciali suburbicarias Ecclesias exponendas esse opinantur. Omnes autem non consentiunt de diocesi, quae ecclesias suburbicarias comprehendat. Videlicet placuit tantum non omnibus pontificiis doctoribus; vt Episcopo Romano praeter Episcopatum tres speciales dioeceses tribuant; quas diuersa teneat ratione. Vel enim, inquit, considerari potest vt Metropolitana, vel vt Primas, vel vt Patriarcha. Id causae est, cur scriptores huic parti addicti Ecclesias suburbicarias vel Patriarchalem, vel Primatianam, vel Metropolitanam Episcopi Romani dioecesim denotare tueantur. Prout vero vnusquisque Patriarchalem, Primatianam vel Metropolitanam dioecesim animo concipit, ita etiam sigillatim Ecclesias suburbicarias determinat; atque fines, quibus circumscriptae fuerunt, indicat. Qua ratione vt iterum inter se dissident atque discordant; sic etiam omnes eandem defendentes sententiam, iisdem argumentis ad illam communiendam non vtuntur. Operae pretium est, vt vnumquamque sententiam cum argumentis suis praecipuis, secundum diuisionem meam in duas partes distributam, ex scriptis quae consulere mihi licuit, fideliter recensere ingrediar.

§. III.

Et primo quidem loco illorum mihi commemoranda sententia est; qui RVFFINI interpretationem
B nullius

*Baronii,
qui Ruffini
interpreta-*

*ironem reii-
cit, de Eccl.
suburb. sen-
sentia.*

nullius ponderis esse existimant. In iis principem locum merito sibi vindicat illustrissimus Purpuratus CAESAR BARONIUS (12). BARONIUS quum primum animum ad scribendum annales appulit; id sibi negotii solum datum credidit, Pontifici vt placerent, quas fecisset fabulas. Quid mirum eum exponendo Canonem sextum Nicaenum, Pontificis caussae omnibus modis pro virili parte consulere. Obseruat in Concilii Chalcedonensis Act. XVI. a Paschasiano Pontificis Legato Nicaenum Canonem praefixo hoc initio recitari: *Ecclesia Romana semper habuit primatum.* Cui quidem fundamento innixus & sibi & aliis persuadere annitur, Canone hoc Alexandrino atque Antiocheno Episcopis ex more concessum priuilegium confirmari, vt in subiectis sibi prouinciis locum obtineant sedis Apostolicae Romanae. At enim uero cum hac Baroniana expositione Ruffiniana illa interpretatio non omnino conspirat & consentit. Quippe quae eandem potestatem Antistiti Alexandrino in Aegypti ecclesiis, quam Romano in suburbicariis diserte tribuit; neque etiam reliquos Episcopos, quorum hoc Canone fit mentio, vt Vicarios Episcopi Rom. considerat. Iocirco non dubitat BARONIUS Ruffinianam interpretationem reuicere, quam nullo loco habendam dicit; motus etiam HIERONYMI testimonio, qui RUFFINO imperitiam atque obscuritatem stili obiicit. Neque tamen omnino negligit BARONIUS illam quaestionem; quaenam sint suburbicariae ecclesiae? Sibi persuadet suburbicarias siue urbicarias regiones easdem esse cum annonariis & dictas esse, quae vrbi debeant

(12) vid. BARONII annales. T. III p. 353. seq. ad ann. 325. n. 133, 134, 135.

De Ecclesijs Suburbicarijs. II

annonam, eidemque peculiari nexu sint obstrictae, atque inde euincere studet; eodem exemplo pariter appellatas esse Ecclesias suburbicarias, quae Romanae ecclesiae imperio prae ceteris subditae viderentur. In illis autem ecclesijs sigillatim enumerandis nullam operam collocat.

§. IV.

Simillimus & maxime geminus est BARONIO Bellarmini opinio Cardinalis BELLARMINVS in respuenda & improbanda interpretatione RVFFINI. De ipsis ecclesijs suburbicarijs non admodum laborat, quas sex Episcopatus Romae viciniore sive sine vlla dubitatione & sine vlla probatione nimis fidenter affirmat. (13) Perinde quasi vereretur ne nodum quaereret in scirpo.

§. V.

Enumerata illorum scriptorum de Ecclesijs suburbicarijs opinione, qui RVFFINI interpretationem reiciunt, & tamen in definiendis Ecclesijs suburbicarijs adhibent curam; secundum diuisionem supra allatam, (§. II.) accedo nunc ad scriptores alteri classis Sirmondus nomen Eccl. suburb. de Patriarchatu Occidentis interpretatur. addictos, qui praecunte RVFFINO, de Ecclesijs suburbicarijs iudicium ferunt. Illorum maior copia est. Primum commemorabo illos, qui Ecclesias suburbicarias de Patriarchali Episcopi Romani dioecesi interpretantur. Igitur ad eruditissimi IACOBI SIRMONDI sententiam ducor. Is, ne iisdem limitibus

B 2

tibus

(13) V. BELLARMINVS in controversijs Christianae fidei T. I. lib. II. cap. XIII n. VIII. p. 355 edit. recent. Pragensis. Non autem mihi, sed Bellarmino vitio vertas, quod inibi deprehendas, eum de suburbanis prouincijs loqui. Nam l. c. n. VII. etiam Ruffinum, nescio quo errore, de suburbanis ecclesijs loquentem introducit. Quocirca suburbanae ecclesiae illae sunt Bellarmino, quas Ruffinus suburbicarias dicit.

tibus Episcopi Romani dioecesi circumferri patiatur, quibus provinciae suburbicariae finiuntur, provincias suburbicarias ab ecclesiis eiusdem nominis diuersas esse propugnat. (14) Prout variae sunt vrbicae dioeceses & potestates, ita etiam nomen prouinciarum suburbicariarum diuersimode accipi opinatur, quod modo de binis modo de decem prouinciis vsurpari arte tenet. (15) Ita etiam sese rem habere defendit, quum de Episcopo Romano dicatur, illum suburbicariis ecclesiis praesse, vt adeo non ex notione vocis *suburbicarii* de dioecesi Episcopi Romani; sed ex dioecesi Episcopi Romani de notione vocis *suburbicarii* iudicium fieri debeat. Quenam autem est Episcopi Romani dioecesis, de qua Canone VIto Nicaeno agitur? Iam supra obseruauimus, MELETIVM Episcopos in Alexandrina dioecesi ordinantem huic Canoni condendo occasionem aperuisse. (§. 1.) Illud etiam non negat SIRMONDVS. At, inquit, *Meletius non vniam, sed omnes Aegyptiacae dioeceseos regiones turbabat.* (16) Sed quid inde? Episcopos, inquit, *in diuersis prouinciis ordinare, quis vquam ius Metropolitanum, & non Primatis aut Patriarchae ius aut praerogatiuam appellauit?* (17) Itaque de sententia SIRMONDI Canone sexto Nicaeno Alexandrini Episcopi iura Patriarchalia contra Meletianos ausus communita sunt. Quum autem inter Episcopum Alexandrinum & Romanum comparatio insti-

tua-

(14) SIRMONDVS in Proemio aduersus Salmasti Eucharisticon de suburbicariis regionibus & ecclesiis Parisiis 1622. sin 8. edito. lib. II. cap. I. p. 137.

(15) vid. SIRM. I. c. lib. I. cap. VII. p. 97.

(16) SIRMONDVS I. c. lib. II. cap. I. p. 147.

(17) Idem I. c. p. 145.

tuatur; consequens est vt per suburbicarias ecclesias hoc loco Patriarchalem Episcopi Romani dioecesim, siue, quod idem esse propugnat, omnes totius Occidentis ecclesias, intelligere debeamus. En ipsum SIRMONDVM sententiae suae interpretem! *Quare, inquit, quum ego specialem Patriarchatus Romani dioecesis Occidentem vniuersum complecti ostendissem, consequens esse docui, vt RVFFINVM concederetis vel synodi mentem, quae Patriarchatum cum Patriarchatu componeret, non expressisse, vel suburbicariarum nomine Occidentales omnes Ecclesias comprehendisse.* (18)

§. VI.

In Sirmondianam sententiam pariter discessionem facit IOANNES MORINVS. Animaduertit ille Ruffinianam interpretationem Nicaeni Canonis non consulere commodis doctorum pontificiorum, nec vtilitati seruire. Idcirco RVFFINO probris lacerato, indignabundus: *quid, inquit, apud RVFFINVM suburbicariarum nomen sonet, non magis vt inquiratur laborandum censeo; quam quo nomine Hecubae mater vocitata fuerit, aut Achilles ille Homericus, quum in muliebri habitu inter regias puellas apud Lycomedem latitaret.* (19) Sed pace Tua, MORINE, interrogauerim; quid igitur Te permouit, vt vocis suburbicarii notionem integra dissertatione magno studio eruere elaboraueris? Quare rei quam nullius esse momenti opinaris, tantam operam impendis? *Sit, inquit, Ruffinus haereticus, sit imperitus, stultus modo omnino non fiet, caecutiat quantum libuerit,*

*Idem
Morinus.*

B 3

Elephan-

(18) SIRMONDVS I. c. p. 135.

(19) vid. IO. MORINI exercitationum XXXma lib. I. p. 88.

Elephantum culice longiorem & corpulentiore modo fateatur, sensum commodum ex ipsius verbis exprimemus. (20) Bonum sane institutum! Hocne est nodum Gordium Alexandri gladio secare velle? Ita eximium pontificiorum errorum defensorem comparatum esse non modo oportet, sed etiam necesse est. Si vel luce meridiana clarius sit, quod illi opponas, in suam partem trahit; ut scilicet se pontificium nec neutrius partis esse declaret apertissime. Sed videamus, qua arte utatur in definiendis ecclesiis suburbicariis, qui tantam affert confidentiam. Ego certe, dissertatione Moriniana de ecclesiis suburbicariis a capite ad calcem perfecta, praeter argumenta a SIRMONDO etiam prolata reperi propemodum nulla. Haud scio an noui argumenti nomen mereri posse videatur, eum obseruare, distinctionem in Imperium Occidentis & Orientis RUFFINI aetate maxime enituisse, & Byzantium diuisum cum Roma Imperium habuisse. Ex quibus effocique posse putat, quod addit: *suburbicarii igitur significatio Ruffini tempore media velut sui parte multata erat. Vniuersus orbis Romanus suburbicarius i. e. Romae imperio addictus esse desierat. Nam suburbicarius illa notio in Occidentem tota concesserat. (21)*

§. VII.

Cum MORINO accurate conspirat vir illustris HENRICVS VALESIVS. Et quid mirum? Ille etiam sibi persuadet tres Patriarchas Romanum, Alexandrinum & Antiochenum, ab apostolicis temporibus Patriarchas fuisse. Proinde in rem suam vertit argumenta

Quid existimet Valerius exponitur.

(20) MORINVS l. c. p. 90.

(21) Idem l. c. p. 93.

gumenta a SIRMONDO & MORINO in medium prolata. Quibus etiam permotus opinatur vocis suburbicarii notionem esse indeterminatam, atque ex dioecesi Patriarchatus Episcopi Romani hoc loco explicandam. Verum qui fuere termini huius dioeceseos tempore Concilii Nicaeni? *illud, inquit, haud facile fuerit affirmare. Tutissimum tamen mihi videtur sequi sententiam graecorum Interpretum, qui Romano Patriarchae uniuersum Occidentem adscribunt.* (22) Imo tutissimum est veteribus erroribus subscribere. Sic multorum inuidiam; sic odiosum nouatoris nomen certissime euitabis!

§. VIII.

Calculum suum Valefianae sententiae adiicit v. *Schelstratii sententia recensetur.*
 C. EMAN. a SCHELSTRATE (23) qui praeter rationes ab aliis iam commemoratas, praecipue instat & vrget Concilium Arelatense I. quod ante Nicaenum habitum est, ad Siluestrum Papam scripsisse; *qui maiores dioeceses tenes ceteris Paschae diem per litteras significabis &c. Maiores igitur dioeceses dum tribuat Episcopo Romano Concilium; effici putat & colligi, Episcopum Rom. patriarchalem quamdam potestatem in omnes magnas Imperii Occidentis dioeceses, Italiam, Illyricum, Africam, Hispaniam, Britanniam &c. habere. Illas enim regiones, secundum diuisionem Imperii a CONSTANTINO M. institutam, dioeceses proprie appellari sibi persuadet. Opus esse non iudico plures recensere scriptores, qui suburbicarias omnes*
 Occi-

(22) vid. HENR. VALESII obseruat. Eccles. in Socratem & Sozomenum lib. III. Cap. VII. p. 191.

(23) vid. EM. a SCHELSTRATE Antiquitates Ecclesiae T. II. diff. VI. & diff. VII. Cap. III. p. 423.

Occidentis ecclesias esse probare adnituntur; quum iisdem propemodum confectariis & rationibus, quibus modo enarrati scriptores vtuntur, eandem sententiam communiunt. Huc referas V. C. ANTONIVM P A G I, (24) apud quem non modo eadem SCHELSTRATII argumenta; sed ipsa fere eius verba deprehendas, CAROLVM a S. PAVLO (†) aliosque breuitatis causa omittendos.

§. IX.

*Philippi
Berterii de
Petri de
Marca opi-
nio comme-
moratur.*

Quoad omnia non conuenit celeberrimo viro PHILIPPO BERTERIO cum illis, qui per Ecclesias suburbicarias vniuersum Patriarchatum Romanum intelligunt: neque tamen ab illorum partibus prorsus omnino alienus est. Sed priusquam illius exponam sententiam; generalem minimum Italiae descriptionem ac administrationis rationem, quae saeculo quarto obtinuit, lectori in memoriam reducam. Quum enim omnes, quos modo commemorabo scriptores Ecclesias suburbicarias intra Italiae fines fuisse concedant; vereor ne, his non praemissis, mea de his ipsis ecclesiis opinionum diuersarum recensio tenebris circumfusa & occultata videatur. CONSTANTINVS M. nouam Imperii diuisionem instituit per quatuor dioeceses, quibus singulis Praefectum Praetorio imposuit. Praefectus Praetorio Italiae Italiam, Illyricum & Africam regebat. Ex quibus Italia in septem & decem prouincias tum temporis erat diuisa. (27) Quas quidem prouincias Praeterito

(24) vid. P A G I in Critica ad annales Baronii ad ann. 325. n. 34. p. 411. seq.

(†) V. CAROLI a S. PAVLO Geographia sacra ex edit. HOLSTENII p. 34.

(27) vid. notitiam Imperii Orient. & Occid. apud SCHELSTRATIVM in Antiq. Eccl. T. II. append. p. 632. n. V.

torio Praefectus per duos Vicarios administrabat, quorum alter Vicarius Italiae, alter Vicarius Urbis dicebatur. Vicarius Urbis decem prouincias habebat. Campaniam, Tusciam & Umbriam, Picenum suburbicarium, Siciliam, Apuliam & Calabriam, Brutios & Lucanos, Samnium, Sardiniam, Corsicam, Valeriam. Reliquis septem prouincijs Flaminiae & Piceno annonario, Aemiliae, Venetijs & Histriae, Alpibus Cortijs, Liguriae, Rhetiae primae, Rhetiae secundae Vicarius Italiae loco Praefecto Praetorio praeerat. Urbs autem ipsa non Italiae; sed suo parebat Praefecto, cuius iurisdictio in Centesimum vsque Roma lapidem extendebatur. (28) Multum haec lucis conferunt ad argumentorum mox commemorandorum rationem & pondus penitus inspiciendum: propterea quod ad hanc Italiae diuisionem in omni modo proponenda controuersia respicitur. De qua quidem prouinciarum Italiae distributione, qui plura nosse desiderat, euoluat celeberrimi viri D. IO. IACOBI MASCOVII Commentarios rerum germanicarum, qui omnium versantur manibus. (29)

§. X.

Sed e diuerticulo in viam, & ad PHILIPPVM BERTERIVM iterum redeo. Is Nicaeni Concilii canonem agere de patriarchali Episcopi Romani dioecesi, & de seadem fuisse suburbicarias ecclesias studiose defendit. ARUFFINO autem ideo suburbicarias ecclesias tantum nominari coniectat; quoniam illae inter patriarchales fuerint praecellentiores; quippe in decem prouincijs sub Urbis

C. Vicario

(28) conf. BERTERII libros Pithanon, Diatr. I. Cap. III. p. 23.

(29) vid. MASCOVII Geschichte der Teutschen lib. VI. §. 29, not. 3

Vicario sitae. Nam, inquit, *quamuis aliae quoque essent in Patriarcha u Romano dioeceses; satis erat nihilominus vrbicariam, qua plures prouinciae & metropoles comprehendebantur cum Aegyptiaca conferre.* (25) Eadem opinio arridet Parisiensi Archiepiscopo PETRO de MARCA: *Prudenter, inquit, Rufinus non in omnibus articulis, sed in eo iure Patriarchico, quod obtinebat in dioecesi vrbicaria, Romanum Pontificem cum Alexandrino Episcopo conferri annotauit.* Quam vero explicationem BERTERIVS coniectando tantum assequeretur, eandem MARCA argumentis communire conatur. Is obseruat Pontifici Romano licitum non fuisse in omnibus patriarchalibus ciuitatibus ordinare Episcopos; sed tantum in suburbicariis ecclesiis; quum tamen fas esset Alexandrino Patriarchae in toto patriarchali dioecesi eosdem ordinare. Quocirca quia Canone VI. Nicaeno ad Episcopum ordinationes praecipue respicitur, (§. i.) non poterat alia dioecesis Episcopi Romani cum dioecesi Alexandrini Patriarchae comparari, quam illa, in qua etiam Romanus Episcopus ipse Episcopos ordinabat. Romanus autem, de sententia PETRI de MARCA ordinabat eos, in decem prouinciis, quae erant sub vrbis Vicarii iurisdictione. Quod vt probet annotat, stilo ecclesiastico has loquutiones: *ad alicuius concilium pertinere, & ad alicuius consecrationem pertinere, esse synonymicas.* Inde vt conficere atque euincere possit, Episcopum Romanum in decem prouinciis Episcopos ordinasse; citat

(25) conf. PHIL. BERTERII in Senatu Tolosano Praefidis Pithanon diatribas duas, quibus ciuilibus Romani Imperii notitia & ecclesiae Politia illustrantur Tolosae 1608. editas diatr. II. Cap. III. p. 169. seq. Quae quidem BERTERII diatribae etiam extant in Tomo IV. Thesauri Iuris nuper edito.

citatur ATHANASIVM, qui enumerat omnes, quos Episcopus Romanus ad Concilium Sardicense inuitavit. (26)

§. XI.

In eandem cum illis qui de Patriarchatu Episcopi Romani Ecclesiarum suburbicariarum nomen interpretantur sententiam discedit vir summus JACOBVS GOTHOFREDVS, quoniam intelligit per ecclesias suburb. plures prouincias siue integram dioecesim Episcopo Romano tribui. (*) In determinandis autem Patriarchatus Romani limitibus ab iisdem maxime diuersus est. Quippe existimat *inter Episcopos dioecesim dignitatem & auctoritatem non latitudinem attendendam esse.* (**). Ex limitibus Italiae omnium optime de suburbicariarum ecclesiarum amplitudine iudicari posse contendit. *Quibus, inquit, Italia stricte sic dicta limitibus coerceretur sane sciri interest: hac enim ratione sciri poterit quos intra fines suburbicariae constituerint.* At quibus Italia stricte sic dicta limitibus coerceretur? Lex II. Cod. Theodos. *de integr. restitut.* omnem Italiam dicit; de tota Italia quae extra centesimum. Quare de sententia GOTHOFREDI intra centesimum fuere suburbicariae ecclesiae. Quam quidem opinionem ut probabiliorem efficiat, obseruat suburbicariarum regionum primam mentionem occurrere A. D. CCCLIX. Iam vero quum ex lectione

C 2 Iac. Gothofredi sententia.

(26) vid. PETRI de MARCA dissertat. de Concordia Sacerdotii & Imperii lib. I. cap. VII. §. VI. f. p. 41. seq. edir. Francof.

(*) vid. IAC. GOTHOFREDI de suburbicanis regionibus & ecclesiis seu de praefectura & Episcopi vrbis Romae dioecesi coniecturam, quae sine addito auctoris nomine prodit Francofurti 1617. diff. II. Cap. II. pag. 45.

(**) GOTHOFREDVS l. c. Cap. V. p. 64. —

scriptorum veterum pateat DIONEM, CONSTANTINVM M. aliosque antiquiores Centesimum ab Vrbe & Italiam inuicem saepenumero opponere; CONSTANTINO M. autem iuniores Principes suburbicarias regiones ab Italia distinguere; inde confici putat vir celeberrimus oppositionem qua suburbicariae regiones Italiae opponuntur in locum concessisse eius oppositionis, qua Centesimus ab Italia distinguitur; & propterea suburbicarias regiones & Centesimum idem oportere propugnat. (***) Intra Centesimum vero quatuor prouincias numerat Tusciam suburbicariam Picenum suburbicarium, Latium vetus & Latium nouum numerat. (†)

§. XII.

De Primatiana dioecesi Eccles. suburb. explicat du Pin.

Venio nunc ad eam sententiam secundum quam Ecclesiae suburbicariae Episcopi Romani Primatiana dioecesi respondent. Vnicum autem inuenire scriptorem tantum licuit, qui huic subscribat, LVDV. ELL. DV PIN, cuius virtus maximis in antiquitatem ecclesiasticam meritis illustratur. (30) Videlicet in disquisitione celebris de Ecclesiis suburbicariis controuersiae non audet easdem per patriarchalem Episcopi Romani dioecesin definire; quoniam in canone sexto Nicaeno dicitur; *similiter & in Antiochia, & in aliis prouinciis sua priuilegia ecclesiis seruentur.* Quodsi enim aliquis canonem VI. Nic. de Patriarchis interpretaretur; illum propter haec Canonis verba oporteret

(***) vid. GOTHOFREDVS in annotat. in Codicem Theodosianum lib. XI. tit. I. leg. IX. de annona, & addatur Eiusdem Coniectura de suburbicariis reg. diss. I. Cap. IV. p. 23.

(†) Idem I. c. Cap. V. p. 27.

(30) vid. DV PIN de antiqua ecclesiae disciplina Diss. I. §. vltimo p. 61. seq.

teret elargiri, praeter Patriarcham Romanum, Alexandrinum & Antiochenum, in aliis etiam prouincijs fuisse patriarchas. Quod DV PINIO aperte perspicueque falsum videtur. Neque tamen opinatur per ecclesias suburbicarias metropolitica Ep. Rom. prouinciam intelligi posse; quoniam Alexandrinus Episcopus, qui cum Episcopo Romano in Canone Nicaeno comparatur, tum temporis non vnam prouinciam sed integram dioecesin habuerit. Quas quidem difficultates vt euitet Parisiensis Doctor, media quadam incedere vult via, & Episcopum Romanum iure Exarchi siue Primatis suburbicariis ecclesijs praefuisse sibi persuadet. Secundum quod ius Exarahatus in plures prouincias & metropoles Episcopo Romano potestatem fuisse obseruat. (31) Ceterum verisimillimum esse propugnat, hanc Primatiam dioecesin siue suburbicarias ecclesias fuisse in decem prouincijs, quae habuit Vrbs Vicarius. (§. IX.) Id probaturus ad diuersas constitutiones in Codice Theodosiano extantes prouocat ex quibus constat, vrbicarias regiones fuisse omnes Vrbs Vicarii prouincias. Vrbicarias autem & suburbicarias prouincias pro synonymis habet. Neque etiam suburbicarias ecclesias alias fuisse, quam in prouincijs suburbicariis fitas, dedita opera tuetur. (32)

§. XIII.

Ordo nunc tangit illos scriptores, qui defendunt RVFFINVM voluisse metropolitica prouinciam Episcopi Romani per suburbicarias Ecclesias definire. Prodeat primum litteratus Heros CLAVDIVS SALMASIVS,

Per Metropolitanam prouinciam easdem definit Salmasius.

C 3

MASIVS,

(31) DV PIN l. c. p. 83. seq.

(32) Idem l. c. p. 87. seq.

MASIVS, quo nomine audito quondam affurgebat Criticorum chorus. Vt ingenio multis scriptoribus, qui hanc controuersiam tetigere plurimum praefat; ita etiam bene multis scriptis SIRMONDO non sine animi contentione oppositis, hanc materiam illustrauit. (*) Negari nequit, eum parem propemodum operam impendere in cōnitiis, quibus SIRMONDVM confectatur, conquirendis, quam in defendenda conquisitis rationibus sententia sua de Ecclesiis suburbicariis. Interim tamen argumenta illius praecipua considerari & examinari merentur; propterea quod, teste Purpurato PERRONIO, (a) apud Protestantes in Gallia plausus maximos & perhonorificos tulerunt. Dabo operam, vt quae multis verborum ambagibus expromit argumenta, paucis proponam. Defendit suburbicarias ecclesias fuisse intra Centesimum ab vrbe lapidem in quatuor prouinciis Piceno suburbicario, Tuscia suburbicaria, Latio & Valeria, & metropolitica Episcopi Romani prouinciam constituisse. Rationes quibus hanc sententiam communit, ad quatuor capita reuocari commode posse mihi videntur.

§. XIV.

*Sabmasii
primum argu-
m. ex scopo
Canonis
Concilii Ni-
caeni.*

Primum argumentum in Canone Nicaeno praefidium & adiumentum quaerit. MELETIVS Saeculo IV. iura Alexandrini Episcopi metropolitana ordinando Episcopos violabat. (§. I.) Id quod ansam praebuit Canonis VIto Nicaeno condendo. Quocirca de sen-

(*) vid. haec scripta recensita in Viri Magnifici D. SALOM. DEY-
LINGII diff. II. de Nouitate Reg. Mon. in Eccles. vniuersam p. 59.

(a) vid. IAC. PERRONIVS in iterato responso ad Iacobum I.
Regem Britanniae lib. I, cap. XXXIII. p. 215.

sententia SALMASII Canon Nicaenus, & consequenter Ruffiniana interpretatio, de metropolitana prouincia loquitur. De Metropolitanis supponit; quod vni tantum prouinciæ ciuili præfuerint. (b) Quæ autem tum metropolitana Episcopi Rom. prouincia? *territorium*, inquit, *Praefecti vrbis*, quod intra centesimum ab vrbe lapidem fuit. Quare? In veteri omnium prouinciarum orbis notitia Graeca, tempore Leonis Philosophi conscripta, Praefecti Vrbis territorium dicitur *ἐπαρχία ἀρβικαία*, suburbana prouincia siue quod idem est romana prouincia. (c)

§. XV.

Secundum argumentum SALMASII a comparatione aliorum canonis Nicaeni Interpretum desumptum est. Vetus vaticanus interpres RUFFINI suburbicarias ecclesias *suburbicaria loca* appellat. (d) Secundum interpretationem Arabicam sunt *loca*, quæ circa Romam sunt, (e) ARISTINVS, SYMEON Logotheta, aliique Graeci interpretes τὰ ἵπο Ρώμην suburbicaris ecclesias dicunt. Proinde pro finitimis vrbibus ab illis auctoribus suburbicariae ecclesiae habentur. (f) At quid inde? Extat epistola CONSTANTII Imperatoris de exiliando Coelestio haeretico Pelagiano ad Volusianum Praefectum Vrbis data: inibi præcipitur; *vt statim ex vrbe expellatur, ita ne intra Centesimum quidem*

*Secundum
argum. ex
aliis Cano-
nis interpr.*

-
- (b) SALMASIVS in Eucharistico Iac. Simondo pro aduentoria de regionibus & ecclesiis suburbicariis, Lutetiae Paris. 1621. in 4. ed. Parte posteriori Cap. I. p. 260. seq. p. 278. seq.
 (c) SALMASIVS l. c. Cap. V. p. 634, 641. conf. Pars prior Caput. I. p. 3.
 (d) Idem Parte poster. Cap. I. p. 250.
 (e) Idem ibid. p. 252.
 (f) Ibid. p. 254--257.

quidem lapidem habeat licentiam consistendi. Quod quidem Imperatoris edictum dum more solemnī promulgabat Urbis praefectus; Imperatoris huc facientia verba ita exprimit; *ut si vel in proximis fuerit diuersatus debitum non euadat exitium.* Proxima igitur, inquit SALMASIVS, *Urbi censebantur quaecunque intra Centesimum.* (g)

§. XVI.

Tertium argum. ex Rescriptis Imperatorum.

Neque etiam SALMASIVS negligit tertio ex Rescriptis Imperatoriis suae sententiae praesidium arcessere. Ad VALENTINIANI Imp. Rescriptum ad Vicarium Urbis Maximinum datum praecipue prouocat: *Inibi prohibetur; neue VRSICINVS ad urbem Romam vel certe suburbicarias regiones valeat commanere.* Datum est etiam Rescriptum ad Ampelium Praefectum urbis eodem exemplo: *ne ad urbem Romam vel certe suburbicarias regiones pedem inferat.* Quod quidem VALENTINIANVS iunior alio Rescripto ita, de opinione SALMASII, exprimit, *ut ad centesimum urbis milliare pelleretur.* Centesimi igitur milliarii terminus & suburbicariarum regionum idem omnino fuit. Haec est quam SALMASIVS inde eruit conclusio. (h)

§. XVII.

Quartum argumentum ex natina vocis suburb. significacione.

Quarto denique SALMASIVS etiam ex natina, ut opinatur, vocis suburbicarii significacione argumentum ducit: *Suburbicariae, inquit, prouinciae dicuntur suburbanae & sub vrbe sitae, non autem sub urbis Vicario positae.* Quae analogia, quod exemplum, ut prouincia suburbicaria dicatur, quae Urbicario paret, vel

(g) SALMASIVS p. 281-286.

(h) lb. l. c. Parte priori Cap. IV. p. 156.-162.

vel sub Urbicario est? Hac eadem vocabuli forma provinciae sub Praetore subpraetoriae, sub Praeside subpraesidales essent dicendae. Vt urbicarius & urbanus idem est; sic suburbicarius & suburbanus ut idem sit oportet. Suburbanum autem de territorio urbis interpretatur. (i) Ex qua observatione critica confici putat sequens argumentum: Quam late patuit territorium urbis; tam late etiam se extendit suburbicariarum ecclesiarum ambitus. At territorium urbis ad centesimum vsque lapidem processisse documentis a nemine facile in dubium vocandis ex Codice Theodosiano probat. Inde enim constat non Praefectum urbis solum ad centesimum habuisse iurisdictionem; sed etiam eodem termino reliquorum fere omnium Urbis magistratuum potestatem fuisse finitam. (k)

§. XVII.

SALMASII argumenta, omni suo robore atque pondere munita qua decet integritate, & qua oportet fide mihi videor protulisse. Non desunt qui huius auctoritate & fortassis etiam rationibus adducti, in eandem de ecclesiis suburbicariis sententiam discessionem faciunt. Huc referas celeberrimos viros GVIL. BEVEREGIVM, (l) GVIL. CAVEVM, (m) IOSEPHVM MOTTAM (n) SAMVELEM BASNAGIVM (*) aliosque, qui in Salmasianis argumētis

Quinam cum Salmasio faciant.

-
- (i) SALMASIVS l. c. Cap. III. p. 95. 97. conf. SALMAS. scriptor. histor. Augustae p. 316.
 (k) SALMAS. Euchar. de region. suburb. Cap. IV. p. 191. 195. conf. GOTHOFREDI coniecturam de region. & ecclesiis suburb. diff. I. cap. II. p. 14.
 (l) vid. BEVEREGIVS in annotat. in Canones p. 52.
 (m) WILLIAM CAVE Anc. Church. Government Cap. III. p. 114. f.
 (n) IOSEPVS MOTTA in diff. rt. de Iure metropolitico §. XXXIV. p. 57.
 (*) SAM. BASNAGIVS in exercitat. ad annal. Baronii p. 315.

tis acquiescunt. Ab his etiam segregandus non est IO. BAPT. de LVCA (o) de cuius tamen rationibus, quibus in defendenda SALMASII sententia vitur, mihi nondum constat. Neque enim licuit ipsam LVCAE librum manibus meis versare aut oculis subiicere.

§. XIX.

*De metropo-
litica pro-
vincia ex plu-
ribus pro-
vinciis civi-
libus con-
stante Eccl.
suburb. in-
selligunt
van Espen
& Iustus
Fontaninus.*

Supereft, vt de illis scriptoribus etiamnum verbo edifferam, qui de Metropolitana prouincia pariter ecclesiarum suburbicariarum nomen explicant; sed illas tamen intra Centesimum ab vrbe lapidem non coercent. Stat in hac sententia vir celeberrimus ZEGE- RVS BERNARDVS van ESPEN, qui, vbi generalem canonum concilii Nicaeni tradit paraphrasin, obseruat ecclesias suburbicarias esse ecclesias in prouinciis Romae adiacentibus & sub ditone Vicarii Urbis comprehensis fitas, Romani Episcopi metropolitanam prouinciam constituentes. Doleo autem eum tantum leuiter & in transitu hanc controuersiam attingere. (p) Eamdem propemodum sententiam amplectitur vir doctrinae splendore & muneris amplitudine illustrissimus & adhuc superstes Ancyranus Archiepiscopus IVSTVS FONTANINVS. (q) Defendit ille omnes ecclesias in prouinciis Urbis Vicarii, si a Sardinia, quae Caralitanum habuerit Metropolitanam, dicefferis, vna cum Piceno annonario & Flaminia fuisse suburbicarias.

Quam

-
- (o) IO. BAPT. LVCA in Theatri veritatis & iustitiae lib. III. P. II. Discurs. I. Num. 2.
 (p) vid. van ESPEN scholia in omnes canones Conciliorum, annexa eius iuri ecclesiastico vniuerso edit. Colon. P. II. cap. I. §. VII. p. II.
 (q) IVSTI FONTANINI commentatiuncula de amplitudine peculiaris prouinciae summi Pontificis vt Romani metropolitanae, deque Episcopatu Engubino in eodem posito, Romae 1725. edita.

Quam sententiam duplici argumento stabilire nititur. Ex historia enim ecclesiastica obseruat, in his ipsis prouincijs ante saeculum quintum, quo primum sub sancto PETRO CHRYSOLOGO instituta est metropolis ecclesiae Rauennatis, nullam fuisse metropolim ecclesiasticam praeter Romanam. (r) Deinde absurdum etiam ipsi videtur, quum Canone sexto Nicaeno Alexandrina iurisdictio Romanae dicatur parilis; Romanam tam arctis limitibus circumscribi & intra centesimum coerceri, propterea quod Alexandrina iurisdictio se extenderit latissime: (s)

SECTIO SECVNDA POLEMICA.

Diuerfas scriptorum de Ecclesijs suburbicarijs sententias ex momento suo ponderans.

§. XX.

Multam & forte nimiam operam consumpsi in enumerandis varijs de Ecclesijs suburbicarijs coniecturis dicam an sententijs. Neque tamen ad eum finem haec a me suscepta recensio est, vt incertiolem lectorẽm dimittam; sed vt vnusquisque scriptoris argumenta eo melius meis ponderibus examinare, & quid in illorum probationibus desiderem

*Bavonius
Ruffini in-
terpretatio-
nem perpe-
ram reiecit.*

D 2

expro-

(r) FONTANINVS l. c. th. IV.

(s) FONTANINVS l. c. th. V. conf. th. II. vbi verba canonis sexti Nicaeni: Ἐπειδὴ καὶ τῆς ἐν τῇ Πάσῃ Ἐπισκοπῇ τῆτο συναχθῆς ἐσιν interpretatur: quandoquidem & Episcopo Romano parilis mos est.

expromere queam. Itaque in singulas sententias ordine inquisiturus de Baroniana primum loquar. **BARONIVS** sine idonea ratione Ruffinianam interpretationem repudiare mihi videtur (§. III.) Non nego in **RUFFINO** multa utique reprehendi merito posse. Non nego in historia sua ecclesiastica eum offendere & titubare nonnumquam & ruere. Recte etiam observat **HIERONYMVS** eum optimae latinicitatis fuisse ignarum, & non raro quae sentit obscure admodum expressisse. Num vero inde consequitur, **RUFFINVM** ignorasse, quatenam sua qua vivebat aetate, & paullo ante Episcopi Romani fuerit dioecesis? Quid ab omni ratione magis alienum, quid a veritate magis auersum est hoc pronunciatum: illum qui semel vel bis a recta via aberravit, numquam rem acu tangere? Fuit **RUFFINVS** Presbyter Aquileiensis, in vicinia dioeceseos Episcopi Romani. Presbyteris etiam prae caeteris omnibus constare debebat, quae genuina sit decretorum synodorum sententia. Dissertit de re, quae non versatur in conditione iuris sed facti; & si voluisset receptam ecclesiae disciplinam aliter describere, non audebat. E regimine enim ecclesiae id temporis colligi poterat; qua ratione a Nicaenis Patribus illud instructum & dispositum fuerit. Perplacent mihi verba **HIERONYMI ALEANDRI** Iun. *Ego, inquit, minime illorum accedo sententiae, qui aut consultum mendacium tribuunt Ruffino aut hallucinationem. Cur enim lapsus in re eo tempore apertissima? aut quae frons homini fuisset, ut adversus perspicuam veritatem ridiculus esse veller?* (a) Et si etiam alibi non dilucide satis & aper-

(a) **HIERON. ALEANDER** Iun. diff. II. de region. & ecclesiis suburbicariis Cap. III.

aperte loquutus est; in interpretando tamen Nicaeno Canone VI. mentem suam tam perspicue expressit, vt intelligi facile possit ab omnibus. Non diffiteor, illum particula *vel pro et* in interpretatione sua vsum esse; quod a regulis bonae latinitatis recedit. At quis adeo rerum imperitus est, vt ignoret hanc loquendi rationem passim fuisse receptam? (b) Id quod BARONIVS ex Gratiani huius Canonis interpretatione Pontificis auctoritate approbata discere potuisset. Nam ibi etiam *vel pro et* vsurpatur. (c) Neque etiam Baroniana ipsius Canonis VI. Nicaeni interpretatio tantum momentum habet, vt propterea Ruffiniana nullo loco sit habenda. Quod enim BARONIVS obseruat, in Concilio Chalcedonensi Canonem VI. Nicaenum cum hoc initio recitari: *Ecclesia Romana semper habuit Primatum*, pro nihilo habendum est. Dudum enim vel ipsi pontificii doctores agnouere lectionem hanc Canonis Nicaeni spuriam esse atque adulterinam; quum omnem connexionem tollat & a vetustissimis Codicibus recedat. (d) *Et si vel maxime*, verbis vtor pie defuncti Aui mei D. CHRISTIANI KORTHOLTI, vt *γνολογ* admittatur exordium illud; nihil tamen id iuuabit Monarchicorum causam. Certe dum vox *primatus* auditur; non statim concipienda est illimitata ali-

D 3 qua

- (b) IAC. GOTHOFREDVS in Coniectura de Suburb. region & eccles. Diff. II. Cap. VI. p. 67. obseruat nonnullis aliter hunc Ruffini locum legendum videri: *vt ille Aegypti velut hic suburbicariarum &c.*
- (c) Mos antiquus, inquit GRATIANVS diff. 65. c. 6, perduret in Aegypto, VEL Libya & Pentapoli, quum debuerit dicere, ET Libya: in ipso enim Canone dicitur ΚΑΙ ΛΙΒΥΗ. Sed forsitan Pontificis Romani auctoritate βαρβαρισμος & βαρβαριζα.
- (d) vid. EDMUNDI RICHERII Historia Conciliorum generalium lib. I. Cap. II. §. XIII. p. 54.

qua & incircumscrip̄ta potestas ecclesiastica; quum ipsi quoque Metropolitan̄i Primatu suo fruerēntur. (e) Addo; a BARONIO allata Canonis lectio per consequens nihil nocebit Ruffinianae interpretationi, quae itidem non omnem Primatum respuit.

§. XXI.

*Discrimen
inter anno-
narias &
suburbica-
rias regio-
nes non at-
tendit.*

Quo autem loco BARONII de ipsis ecclesiis suburbicariis sententia habenda est? Omnis eius argumentatio innititur obseruationi a veritate quam maxime alienae, nimirum plane easdem esse annonarias & suburbicarias regiones. Sed quum annonariae prouinciae vrbi peculiari nexu sint obstrictae; eodem argumento ecclesias suburbicarias esse omnes illas, quae Pontifici Romano prae ceteris sint deuinctae. Qui vel semel Notitiam Imperii oculis subiecit; non ignorabit Picenum suburbicarium a Piceno annionario distingui & separari. Et quis adeo in omni Romana antiquitate est peregrinus & hospes, quem fugiat Tusciam annonariam ita dici, vt a Tuscia suburbicaria discernatur? (g) Minime nego prouincias etiam suburbicarias certam annonam pependisse. AVRELIVS VICTOR in Herculli vita: *omnis, inquit, olim Italia eadem functione moderataque agebat, quo exercitus atque Imperator alii possent.* (h) An vero ideo omnes Italiae prouinciae dicuntur annonariae? Hoc nemo facile dixerit. Fortassis, vt obseruat DV PIN, (i) inter ipsas suburbicarias

(e) vid. D. CHRISTIANI KORTHOLTI Disquisitiones Anti-Baronianas a Parente meo insigniter honorando SEBASTIANO KORTHOLTO Hamburgi 1708. editas, p. 378. n. 33.

(f) vid. Notitiam Imperii apud SCHELSTRATENIVM in Antiqua Ecclesiae T. II. append. p. 632. n. V.

(g) COD. THEODOS. Lex XII. de indulgent. debitorum.

(h) vid. SALMASII scriptor. historiae Augustae p. 315.

(i) DV PIN de antiquae eccles. disciplina diff. I. §. vlt. p. 91.

carias prouincias fuere quaedam annonariae. Neque enim res adeo expedita est accurate determinare, quatenam annonariae fuerint regiones. Illud autem certo certius est; non omnes annonarias prouincias suburbicarias; nec bina illa epitheta esse synonymica. Quorsum enim haec oppositio, qua Picenum suburbicarium ab annonario, Tuscia annonaria a suburbicaria distinguitur?

§. XXII.

Fac autem, quod tamen minime elargior, annonas easdem esse regiones, quae sunt suburbicariae, quam imbecillis foret argumentatio: suburbicariae prouinciae sunt eadem quae Vrbi peculiari nexu sunt obligatae; ergo ecclesiae suburbicariae sunt eadem, quae Episcopo Romano praeter ceteras curae sunt. Cur ecclesiae suburbicariae sunt aliae, quam in suburbicariis prouinciis sitae? Cur non concludit BARONIVS, si prouinciae suburbicariae sunt eadem quae annonariae; sequitur quod ecclesiae suburbicariae sint eadem, quae sunt in annonariis regionibus? Sed facile patet BARONIVM errorem multis etiam aliis scriptoribus familiarem de ecclesiis suburbicariis fouere; & sibi persuadere, indeterminatam esse vocis *suburbicarii* notionem, vt ex praedicato demum illius sensus agnosci queat. Suburbicarium enim omne illud appellari, quod Urbicario alicui vel magistratui, vel Episcopo subditum sit. Non est, non est adeo indeterminata vocis *suburbicarii* notio. Id quod tantum non omnes Imperatorum constitutiones, in quibus vox *suburbicarii* occurrit, planum faciunt. Vnam tantum breuitatis causa proferam. In Codice Theodosiano (k) statuitur; vt decretum in gratiam Africae Procon-

Vocem sub-
urbicarii
pro indeter-
minata no-
tione falso
venditat.

(k) COD. THEODOS. lib. VIII. tit. V. lege XXIV.

Proconsularis latum; locum etiam habeat in prouinciis suburbicariis. Turpiter sane se dedissent, aut dedita opera fucum fecissent Imperatores, utendo in hac lege voce *suburbicariarum prouinciarum*; si illa vox per se esset indeterminata; & sine relatione ad certum vrbis magistratum sub intelligentiam non caderet. Nam hac ratione neque numerum prouinciarum suburbicariarum, neque situm cognoscere quis potuisset. Sed quis de Imperatoribus sine ratione suspicari ausit, illos sibi subiectos fallere consulto voluisse? Certissime igitur concluditur oportere determinatam esse vocis *suburbicarii* significationem; quum Imperatores eandem in legibus suis adhibuerint, vbi tamen nulla est ad certum vrbis magistratum relatio, vt per se intelligentia comprehendatur. Quum vero determinata sit vocis *suburbicarii* notio & vno dumtaxat modo aliquid suburbicarium dicatur; consequitur, quod ecclesiae suburbicariae aliae esse nequeant ab iis, quae in prouinciis erant suburbicariis. Et illud quidem cum indole Romanae linguae etiam optime conuenit. Ita enim ecclesias Danicas, Cimbricas, Saxonicas dicimus eas, quae in istis regionibus reperiuntur:

§. XXIII.

*Bellarminus
refutatur.*

Ad BELLARMINI de ecclesiis suburbicariis opinionem quod attinet; illa eadem facilitate reicitur, qua fuit ab auctore admissa. (§. IV.) Aperte perspicueque falsa & peruersa est. Quis negabit ecclesias in Piceno suburbicario sitas, fuisse ecclesias suburbicarias? Iam vero secundum computationem CAROLI a SANCTO PAVLO XIV. dioeceses Episcopales fuerunt in Piceno suburbicario. (†) Qui quidem

(†) CAR. a S. PAVLO Geogr. sacra p. 54.

dem numerus Episcopatum iam multum excedit numerum senarium BELLARMINI, qui sex tantummodo Romae vicinissimos Episcopatus habuit pro suburbicariis.

§. XXIV.

Progredior ad examinandam illorum sententiam, qui Ruffinianam interpretationem admittentes, de dioecesi aliqua Episcopi Romani vocem Ecclesiarum suburbicariarum explicant. Vbi primo sese loco offerunt, qui Patriarchalem dioecesin Episcopi Romani illas esse tenent. Quae quidem opinio nullo modo mihi arripet; propterea quod omnes ab hac parte stantes communi errore supponant tempore concilii Nicaeni Patriarchas singularem Episcoporum ordinem iam constituisse. Et cui hoc mirum videbitur, quum etiam prudentiores nonnulli pontificii doctores in ea sint sententia, vniuersum ordinem hierarchicum in ecclesia ab ipsis apostolis iam esse constitutum. Praeiuicium igitur suis hunc errorem referunt acceptum. Illud autem iisdem condonari vix poterit, quod etiam defendant, in ipso canone VIto Nicaeno & per consequens in interpretatione Ruffiniana de Patriarchis sermonem esse. Hoc enim saluis pontificiis suis praieiuicium videre potuissent; quum Episcopum Romanum vel vt Metropolitanam vel vt Primatem vel vt Patriarcham considerari posse sibi persuadeant. Vt igitur eo certius eosdem erroris conuincam, primum probabo, sub initium saeculi quarti Patriarchas nondum extitisse; deinde obiectiones illorum refutabo, quibus probare conituntur Canone VI Nicaeno de Patriarchis agi, postremo de Metropolitibus, & quidem reliquis auctoritate praestantibus ibidem sermonem institui, euincam.

E

§. XXV.

Qui Eccles. suburb. per Patriarchalem dioecesin definiunt, Patriarcharum ordinem nimis antiquum sibi fingunt.

§. XXV.

Ante saeculum
quartum nulli
fuerit Patriarchae.

Et ad primum quidem quod attinet; silent de Patriarchis omnia scripta comparis aetatis, id est ante saeculum quartum, aut sub initium saeculi quarti exarata. Non vrgeo quidem, vocem Patriarchae nusquam occurrere. GREGORIUS enim NAZIANZENSIS Parentem suum, Episcopum non magnae urbis Nazianzi saepenumero Patriarcham appellat. (1) Sed illum Episcoporum ordinem, qui sequenti aevo Patriarcharum appellatus est, tum temporis nondum fuisse defendo. Metropolitanam dicimus qui iurisdictionem habet in Episcopos; Patriarcham cuius iudicio parent Metropolitanae. Vbi igitur probandum sub initium saeculi quarti extitisse Patriarchas; id extra dubitationem praecipue collocetur; Episcopos quosdam tum temporis extitisse, quibus Metropolitanae fuerint subditi. Quod quidem an a quoquam demonstrari possit valde dubito. Solent quidem nonnulli, teste V. C. IOSEPHO BINGHAMO (m) prouocare ad EPIPHANIVM saeculi quarti scriptorem: *Is ipse*, inquit, *Meletius Archiepiscopus in Aegypto & Alexandro subiectus rem omnem (de Ario) ad Alexandri Archiepiscopi aures detulit.* (n) Ex hoc loco patescere opinantur aliquem Archiepiscopum s. metropolitanam Alexandrino Episcopo paruuisse. Sed vnusquisque antiquitatis ecclesiasticae peritus facile intelliget, Archiepiscopum hoc loco tantum *vi vocis* primarium aliquem inter Episcopos denotare. EPIPHANIVS ipse

(1) vid. BINGHAMVS Orig. Eccles. lib. II. Cap. II. §. IX. p. 80. edit. Halensis.

(m) BINGHAMVS I. c. lib. II. cap. XVIII. p. 242.

(n) EPIPHANIVS Haeref. LXIX. n. 3.

ipse alibi rationem reddit, cur Meletium Archiepiscopum vocet: *Ille quidem, inquit, (Meletius) ceteris Aegypti Episcopis antecellens secundum a Petro dignitatis locum obtinebat.* (o) Alii patriarchalis dignitatis antiquitatem probaturi SYNESII auctoritate nituntur, qui refert ATHANASIVM id negotii dedisse Siderio Episcopo Palaebicensi vt *Metropolitanam ecclesiam* in Ptolemaide gubernaret. (p) Quid autem inde? Metropolitana ecclesia est ecclesia in metropoli constituta. Nemo negat iam tum in ciuitatibus primariis fuisse Ecclesias & Episcopos, sed Episcopos illos in reliquos prouinciae Episcopos iurisdictionem habuisse, & tamen eos ipsos alteri Episcopo fuisse subditos, id est, quod in dubium vocatur. Et merito quidem. Metropolitanas enim tempore Concilii Nicaeni *αυτοκεφαλες* fuisse inde probo quod Canone IV. & Canone VI. Nicaeno in vltimis verbis (§. I.) Metropolitanis conceditur, vt finitiuam sententiam ferant. Quod sane factum non esset, si Episcopi fuissent superioris iudicii, ad quod debuisset prouocari, siue, quod idem est, si fuissent Patriarchae.

§. XXVI

Praecipuus scrupulus, qui SIRMONDVM & Non repugnat plures prouincias ciuiles esse vnā ecclesiasticam. cum eo facientes vexat, quo minus concedant de Metropolitanis canone VI. Nicaeno agi, is est; quod quum MELETIVS, qui condendo huic Canoni praebuit ansam, in omnibus Aegypti prouinciis Episcopos ordinari, hoc ipso Patriarchalia iura sibi sumferit & vsurparit. Patriarchae enim esse tuentur pluribus prouin-

E 2

ciis

(o) EPIPHANIVS Haer. LXVIII n. 8.

(p) SYNESIVS Ep. LXVII, ad Theoph. p. 231.

ciis siue dioecesi praeesse. Facile autem huic obiectioni occurram. Non nego potestatem esse Patriarchae propriam dioecesi praeesse. Si enim Metropolitae praeesse, & vnusquisque Metropolitae prouinciam gubernat; consequitur Patriarcham regere debere dioecesin, hoc est plures prouincias coniunctas. Necessarium autem esse opinor dioecesin & prouinciam ciuilem ab ecclesiastica probe discernere. Quum primum Metropolitae prae reliquis Episcopis auctoritate pollere inciperent; prouinciae vnus & quidem ciuilibus Episcopis praefuisse videntur, secundum Canonem XXXIV. Apostolicum. Ideoque tum temporis inter prouinciam ciuilem & ecclesiasticam nulla erat differentia. Sed successu temporis in vicinarum etiam prouinciarum Episcopos sese extendit nonnullorum Metropolitae Episcoporum iurisdictio. (§. I.) Vnde discrepantia quaedam inter prouinciam ciuilem & ecclesiasticam introduci coepit. Latius enim tum patuit Episcopi Metropolitae iurisdictio, quam Praefidis prouinciae. Neque tamen propterea existimare debemus, illos Episcopos plures habuisse prouincias ecclesiasticas. Illud non sequitur. Attendamus ad ipsam prouinciae alicuius definitionem. Ex historia discimus prouincias modo amplas fuisse; modo minori spatio comprehensas. Tuscia initio vna erat prouincia, deinde in duas annonariam & suburbicariam diuidebatur. Picenum suburbicarium & annonarium, duae prouinciae, coalescebant successu temporis in vnam prouinciam. Et quis dixerit omnes prouincias aequalibus terminis fuisse comprehensas? Non igitur certus ciuitatum numerus, non certum spatium ad prouinciam aliquam constituendam requisitum fuit, sed quot Consulares, siue Praefi-

Praefides, siue Correctores tot etiam fuere prouinciae. Ciuitates igitur, qui eidem iudicio ciuili parebant, prouinciam ciuilem constituiffe mihi videntur. Perplacet itaque definitio prouinciae generalis, quam ex Macario Ancyrano affert vir illustris IOSEPHVS MOTTAE: *prouincia est totum, quod intra vnus cuiusque metropoleos fines continetur.* (q) Metropolis enim erat ciuitas, in qua iudicium plurium ciuitatum erat constitutum. Secundum hanc definitionem prouinciae generalem *prouinciae ecclesiasticae* definitio erit; quod sit, *numerus ecclesiarum Episcopaliu, quae vnam eandemque metropolim ecclesiasticam agnoscunt.* Quid vero est metropolis ecclesiastica? ecclesia in qua exercetur iudicium in plurium ciuitatum ecclesias. Contingere itaque potest, vt prouinciae ciuilis termini sint iidem cum ecclesiasticae prouinciae terminis; sed potest etiam contrarium euenire. A potestate enim Metropolitae Episcopi prouinciae ecclesiasticae ambitus pendet. Notissimum autem est, regimen politicum non omnino cum ecclesiastico saeculo quarto conspissasse. (r) Quae quum ita sint, quodnam praesidium SIRMONDVS, MORINVS, VALESIVS, SCHESTRATENIVS, BERTERIVS, PETRVS de MARCA, IACOBVS GOTHOFREDVS aliique suae sententiae in eo quaerere poterunt, quod ecclesijs in pluribus prouincijs ciuilibus sitis praefuerint? Romanus, Alexandrinus, Antiochenus Episcopi? Num

E 3

inde

(q) vid. IOSEPHI MOTTAE dissertatio de iure metropolitico §. LXI. p. 89.

(r) conf. celeberrimi D. IO. IACOBI MASCOVII dissertatio de Primatibus & reliquis Episcopis Ecclesiae Germanicae §. VII. p. 9.

inde sequitur illos fuisse Patriarchas? minime omnium. Non enim repugnat plures prouincias ciuiles esse vnam prouinciam ecclesiasticam. Planum facere debuissent, Romanum, Alexandrinum, Antiochenum Episcopos tum temporis iurisdictionem iam habuisse in Metropolitae Episcopos, adeoque pluribus prouinciis ecclesiasticis praefuisse. Quod numquam poterunt probare.

§. XXVII.

*Canon Vltus
Nicaenus de
Metropolitae
praecipuis
loquitur.*

Ad ipsum Canonem Nicaenum VI. animum attendamus; & manifestum erit de metropolitae eundem agere. Iam supra obseruauimus (§. I.) MELETIVM huic canonem condendo occasionem aperuisse. At quid ille? Episcopos ordinabat. Iuris hoc erat metropolitici, non Patriarchici. Vt enim forma iuris Patriarchici in iurisdictione in Metropolitae praecipue consistit; sic Metropolitae potestas in iurisdictione in Episcopos sese potissimum exserit. Iccirco dum Alexandrini Episcopi iura canone sexto Nicaeno contra Meletianos ausus firmanur; iura eius metropolitica ibi stabiliri necesse est. Neque dubito, quin hoc ipsum ex ipsis canonis verbis probari queat. Quorsum enim haec canonis verba. Καθόλας δὲ προδηλον ἐπέειπε, ὅτι εἰ τις χωρὶς γνώμης τῆς μητροπολίτης γενοίτο Ἐπίσκοπος &c. nisi de Metropolitae eodem hoc canone ageretur? Minime me praeterit esse aliquos, in quibus etiam DV PIN, (s) qui teneant, quum in antecedentibus huius canonis verbis patriarchalia iura Patriarchis fuerint vindicata; in fine canonis Nicaenos Patres etiam Metropolitanarum priuilegia munire voluisse. Sed hoc utique reliquorum canonum instituto videtur refragari. Etenim canone quar-

(s) DV PIN I, c. p. 85.

quarto iam statuerant: τὸ δὲ κενὸς τῶν γινωσκόμενων διδοσθαι κατ' ἐκάστην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ. Iccirco necesse est, nisi inanem ταυτολογίαν Patribus Nicaenis velis tribuere, canone sexto aliorum Metropolitanarum iura defendi. Et quinam alii essent, nisi quorum in ipso canone, in eodem contextu, facta erat mentio, Romanus, Alexandrinus, Antiochenus Episcopi? His in priori canonis parte Nicaeni Patres omnia ἀρχαία ἔθη iam vindicauerant. Quare in posteriori canonis parte dicunt; quum reliqua iura illis vt metropolitae iam sint concessa, manifestum esse; eosdem etiam in ordinandis Episcopis in omnibus prouincijs suis iura metropolitana habere. Sic connexio sibi optime constat, & ipsum canonis institutum singulare; quod erat reprimere MELETII ausus, qui inuito Alexandrino Episcopo in Aegypto Episcopos ordinarat. Per se autem patet hosce Metropolitanos reliquis canone quarto commemoratis auctoritate atque potestate antecessisse, quippe eorum iurisdictio in Episcopos integrae dioeceseos ciuilibis se extendebat, alijs tantum in Episcopos vnus prouinciae ciuilibis potestatem habentibus. Quae tamen praerogativa tanti non est; vt propterea Patriarchae sint habendi. Licet enim Patriarchae pluribus prouincijs praeesse dicantur, reciprocatio tamen hic locum non habet, nec argumentari licet: ergo qui pluribus prouincijs, ciuilibus nempe; praest; ille est Patriarcha. Nam Episcopo Mediolanensi & alijs itidem ecclesiae in multis prouincijs ciuilibus parebant (§ I.) At enim uero illi contra quos disputo Mediolanensi & alijs eiusdem potestatis Episcopis Patriarchica iura certissime denegabunt & pro metropolitae habebunt. (I)

§. XXIX.

(I) vid. SIRMONDVS in Propemtico de suburbicarijs region. & ecclesijs lib. II. Cap. VIII. p. 257. seq.

§. XXIIIX.

*Episcopus
Romanus sub
initium sae-
culi IV. Pa-
triarcha Oc-
cidentis non
fuit.*

Originem erroris Sirmondiani aliorumque detexi. Quocirca propagines facile elidentur. Non agit Nicaenus canon, non agit Ruffiniana interpretatio de patriarchalibus iuribus; quomodo igitur aget de Patriarchatu Occidentis Episcopi Romani? Testata peruulgata & confessa res est ante tempora concilii Nicaeni illum Patriarcham Occidentis esse nondum potuisse. Nondum enim Occidens certa pars Imperii factus erat, nec dum certo prouinciarum numero definitus, certisque finibus circumscriptus. Quippe quum CONSTANTINVS M., LICINIO interfecto, anno circiter 325. Imperio Romano solus praeesse demum coeperit, Imperii distributio per IV. praetoria, & in Orientem atque Occidentem, ante illa tempora certo non euenit. (2)

§. XXIX.

*Valesius
refusatur.*

Neque Graecorum testimonia vmquam probabunt Occidentis Patriarcham fuisse Episcopum Romanum. In illorum tamen testimonio HENRICVS VALESIVS praecipuum argumenti sui robur collocat (§. VII.) Sed cum SALMASIO respondeo: *Itane Graeci? vtrum antiqui & orthodoxi, an recentiores illi & schismatici? Zonoras, Nilus, Balsamo & tota illa caterua. Deus bone quid audio? Schismatici illi omnes sunt, & tu his hominibus credis in determinanda Pontificis Romani dioecesi? hos testes adhibebis ad eam confirmandam? Dic nobis o catholicae religionis columen, o sedis apostolicae columna, dic nobis itane Tibi graeculi satis idonei videntur,*

(2) vid. Viri Amplissimi D. IO. IACOBI MASCOVII Geschichte der Teutschen lib. VI. §. XXVII. n. 1. p. 224. §. XXIX. pag. 227.

zur, Romanae dioeceseos adsertores, quos unitatis Romanae desertores esse non ignoras, an expectas ut sedis illius auctoritatem asserant, a qua defecerunt? (3) Graeci defendebant nihil quidquam iuris esse Episcopo Romano in Orientis dioeceseos. De eius igitur potestate in Occidente parum cogitabant. Idem in occidente Episcopo Romano *καὶ ἀναρχοτων* potestatem concedebant, quod hoc aduersus eos non tendebat. Quamobrem frustra sunt pontificii scriptores, quum Graecorum silentium interpretantur consensionem. Neque etiam BALSAMO alique Episcopo Romano totius Occidentis ecclesias totidem verbis tribuunt; sed ecclesias occidentales. Nonne vero paucissimae ecclesiae in Occidente etiam sunt occidentales? (4) Et quid tandem probabunt Graecorum testimonia, quum recentiores sit scriptores, qui aetatem concilii Nicaeni non attingunt?

§. XXX.

IO. MORINI sententia (§. VI.) ex antea dictis *Morinus refutatur.* per se iam corrui. Ad argumentum, quod ille praeter cetera vrget, sigillatim quod attinet. Non valet consequentia; occidens suburbicarius dici potuit; quoniam Romano imperio addictus fuit, ergo etiam ita appellatus est. A posse ad esse non valet consequentia. Non quaeritur quid suburbicarium dici potuerit; sed quid suburbicarium RUFFINI aetate dictum sit?

F

§. XXXI.

- (3) vid. SALMASII Eucharisticon de regionibus & eccles. suburb. Parte poster. Cap. I. p. 210.
 (4) BALSAMO in Paraphr. Canonis VI. Nicaen. *ὅτι*, inquit, *ἡσὶ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης προέχει τῶν ἐσπερίων ἐπαρχίων.* Quoniam inquit & Romanus Episcopus praestit occidencalibus prouinciis. Ita etiam canonem interpretatur ZONORAS. vid. BEVEREGII Pandectas Canonum T. I. p. 66.

§. XXXI.

*Quo sensu
Episcopo Ro-
mano maio-
res dioeces
tribuantur ;
exponitur.*

Facile quoque euerti poterit EMAN. a SCHEL-
STRATE argumentatio, qua in primis probare adni-
titur Episcopum Romanum sub initium saeculi quarti
Patriarchatum Occidentis iam habuisse. (§. VIII.) Vi-
delicet frustra contendit concilium Arelatense I., ante
concilium Nicaenum habitum, Episcopo Romano
maiores tribuisse *dioeces*. Quodsi enim hic locus
vel maxime genuinus esset, cuius tamen *ὑψηλοτέρα* mul-
ti in dubium vocant ; nondum tamen inde consequi-
tur, Episcopum Romanum fuisse occidentis totius Pa-
triarcham. Nam stilo illorum temporum majores
dioeces tenere nihil aliud erat, quam maioribus E-
piscopatibus praeesse, & communibus Metropolitibus
antecellere. Hoc scite iam obseruauit & SCHEL-
STRATII errorem profligauit celeberrimus Anglus
GVILIELMVS CAVEVS, (5) *When, inquit, the
Synod at Arles in their letter to Pope Sylvester say, that
that he did maiores dioeces tenere (a passage frequently
quoted by the Writers of the Roman Church) possess grea-
tes Dioeces ; besides, that the place, as Salmasius ob-
serves, is very corrupt, an affords no current sense, 'tis
plain, that the word Dioces there cannot be understood of
Patriarchal Dioeces (Constantine not having yet made
the division of the Empire ; nor Dioeces come up in a civil,
much less in an Ecclesiastical sense) and must therefore
be meant of single Bishopricks, in the modern use of the
word, and which was not unusual in those days, as is
evident from the Code of the African Church, and the
conference between the Catholicks an Donatists at Car-
thago*

(5) WILLIAM CAVE Anc. Church. Government. Cap. III.
p. 129. 130.

thago, were nothing is more common and obvious, than the usage of the word Dioces, for a single Episcopal see; the place are too numerous to be reckon'd up. Vnicum tantum locum adducam ad stabiliendam CAVEI eruditissimam obseruationem. Videlicet in codice canonum ecclesiae Africanae can. CXIX. haec habentur verba: *Περί τῆ ἐάν τινα διοίκησιν ἐξ αἰρέσεως ἐλευθερώσῃ Ἐπίσκοπος, καὶ περὶ τριετίαν κατόσχη μὴδένα τούτην ἀναζητεῖν.* (6) Vbi vox *διοίκησις* de Episcopatu certo accipitur. Neque est cur dubitemus in Synodo Arelatensi hoc sensu vocem dioeceseos intelligi oportere; quum 1. diuisio Imperii in dioeceses a CONSTANTINO M. tum temporis nondum esset facta & 2. ex controversiis notissimis, quas non ita multo post inter se Africana ecclesia & Episcopus Romanus habuere, satis pateat Africanam ecclesiam Episcopum Romanum nullo modo superiorem agnouisse. Id quod de reliquis etiam Occidentis dioecesebus facile probare possem, nisi vereretur ne acta agerem. (7)

§. XXXII.

Potuit igitur RVFFINVS canonis VI. Nicaeni mentem expressisse, si vel maxime voce suburbicariarum ecclesiarum omnes Occidentis ecclesias non denotat & comprehendit. Quum supra iam probaverim (§. XXII.) vocis *suburbicarii* significationem esse tantum vnicam & determinatam, quod etiam SIRMONDVM, VALESIVM aliosque ferit; facilis erit demonstratio, suburbicarium occidentem numquam potuisse

Vox suburbicarii Occidentem non denotat.

F 2

(6) vid. Canones eccles. Africanae ex edit. IVSTELLI p. 29. & 309.

(7) conf. IOS. BINGHAMVS Orig. Eccles. Vol. III. lib. IX. cap. I. §. XII. p. 401. f.

tuisse appellari. In Codice Theodosiano (8) statuitur, vt decretum in gratiam Africae Proconsularis latum; locum etiam habeat in prouinciis suburbicariis. Oponuntur igitur omnes suburbicariae regiones Africae proconsulari; quae erat in Occidente. VALENTINIANVS, VALENS & GRATIANVS A. A. A. in Rescripto ad Maximinum Vicarium vrbis A.CCCLXXI. dato ex quo, inquit, oritur vt Vrsicino, quem propter quietem populi Christiani, & debitam religioni ac legibus disciplinam, vno interim loco morari INTRA GALLIAS iusseramus, discedendi copiam fecerimus, ne vagandi arbitrium praeberemus, neue ad urbem Romam vel regiones SVBVRBICARIAS valeat commanere. (9) Veluti insignem gratiam VALENTINIANVS concedit Vrsicino, vt e Gallia excedat. Sed finge cum MORINO aliisque suburbicarias regiones esse totum Occidentem; nonne fateri nos oporteret, ea lege concessum fuisse Vrsicino Galliam relinquere, ne pedem in Occidentem inferat. Quae certe gratia summi supplicii loco habenda esset. Itaque nullo modo suburbicariae prouinciae & per consequens ecclesiae omnes Occidentis ecclesias poterunt denotare. Imo tantum abest vt suburbicariae sint omnes Occidentis prouinciae, vt ne quidem omnes Italiae prouinciae suburbicariarum nomine venire queant. Disertis verbis hoc docent VALENTINIANVS & VALENS in Rescripto ad Mamertinum Praefectum Praetorio Anno 365. dato *Tabulariorum*, inquit, *fraudes se resecasse per SVBVRBICARIAS regiones, V. C. Anatolius, Consularis,*
missa

(8) COD. THEODOS. lib. VIII. Tit. V. leg. XXXIV.

(9) Deprehendas hoc Rescriptum in BARONII annalibus ad ann. 371. u. 1. p. 291.

missa relatione testatus est, quod pabula, quae hactenus ex eorum voluntate atque arbitrio, ad mutationes mansionesque singulas, animalibus cursui publico deputatis, repente atque improvise solebant conuehi, nunc in consilio ratione tractata, pro longinquitate vel molestia itineris, ab unoquoque oppido, certo ac denuntiato tempore, deuehi ordinauit. Quod iubemus, vt etiam per OMNES ITALIAE regiones pari ratione seruetur. (10.)

§. XXXIII.

DE PHILIPPO BERTERIO & PETRO de MARCA etiam nunc verba quaedam facere debeo. Patriarchae non esse Episcopos ordinare contra Petrum de Marca urgetur. Hi etsi in eo reliquis praestant, quod ecclesias suburbicarias de Patriarchatu Occidentis haud explicant; a recta tamen via aberrant, quod de patriarchali dioecesi Ecclesias suburbicarias fuisse sibi persuadent. Etenim ex dictis iam constat, tempore Concilii Nicaeni Episcopum Romanum aliquam Patriarchalem dioecesin nondum habuisse. Sigillatim PETRVS de MARCA Episcoporum ordinationes Patriarchici iuris esse, ideoque Episcopi Romani dioecesin, in qua Episcopos ordinari comparari commode potuisse cum Alexandrini Patriarchae dioecesi, qui in integro suo Patriarchatu Episcopos ordinari, perperam tueri mihi videtur. Nam Metropolitae est officium Episcopos ordinare, & in Episcopos ius dicere; secundum canonem IV. & VI. Nicaenum. Illustris quidem SALMASIVS (11) &

F 3

celeber-

(10) vid. COD. THEODOS. lib. XI. Tit. I. de leg. IX. de transuect. annonae.

(11) vid. SALMASIVS in Eucharist. de region. & eccles. suburb. Parte poster. Cap. I. p. 263.

celeberrimus B. IO. GVIL. IANVS (12) cum nonnullis aliis obseruant, hoc fuisse singulare priuilegium Romani & Alexandrini Patriarchae, quod praeter Metropolitanitas etiam Episcopus in sua dioecesi ordinarint. Sed quum non videam quo canone hoc iisdem sit concessum, nec quo argumento idoneo idem corroborari possit; hanc obseruationem tantum veram esse puto de vna dioeceseos prouincia cui metropolitico iure itidem praerant. Neque enim consentaneum videtur Alexandrino & Romano Patriarchae, qui praecipui Nicaenorum canonum custodes esse debebant, tale priuilegium concedi potuisse, quod Nicaena statuta quibus omnia Metropolitanorum priuilegia confirmantur, manifesto euertit. Procul dubio erronea haec opinio inde originem ducit; quod sub initium Alexandrinus & Romanus Episcopus eiusdem dioeceseos fuit Metropolitita, cuius deinceps euasit Patriarcha. Quum enim tempore concilii Nicaeni tantum esset totius Aegyptiacae dioeceseos Metropolitita; vtique omnium Aegyptiacorum Episcoporum ordinatio ad eum pertinuit. Sed vbi Metropolititis in vna eademque dioecesi iure patriarchico praeesse coepit; Episcoporum prouincialium, si a quibusdam Episcopis *αὐτοκεφαλῶν* discendas, ordinandorum ius ad illi subditos metropolititas sine vlla dubitatione deuolutum est.

§. XXXIV.

*Quid in
Marcae ar-
gumentis de-
sideretur,
exponitur.*

De reliquo, vt quid de PETRI de MARCA
sententia de ecclesiarum suburbicariarum numero cogitem,

(12) vid. B. IO. GVILIELMVS IANVS in dissertatione de origine Patriarcharum Christianorum Vitemb. 1718. habita §. XVII. p. 22.

gitem, promam, ab ea adeo me alienum non profiteor. Illud autem desidero, quod eandem argumentis idoneis haud firmauerit. Sane obseruatio, illas loquutiones: ad *alicuius concilium & ad alicuius ordinationem pertinere*, esse synonymicas vniuersalis mihi non videtur. Defendit PETRVS de MARCA alibi, Episcopum Romanum vt Patriarcham omnis etiam occidentis Episcopos ad concilium vocare potuisse. Sed num idem concedet Episcopum Romanum omnes occidentis Episcopos ordinasse? Taceo ad ATHANASIVM eum perperam prouocare. Is enim non solum Episcopos decem prouinciarum sub Vicario vrbs; sed totius Italiae & multarum quoque Occidentis prouinciarum Episcopos Concilio Sardicensi interfuisse diserte commemorat.

§. XXXV.

Vt vim concludendi non habent PETRI de MARCA de ecclesijs suburbicarijs ratiocinia; ita etiam robor desiderabis in IAC. GOTHOFREDI argumentis, quibus suam de his ecclesijs sententiam propugnat. Persuadet sibi GOTHOFREDVS, quod, dum sibi opponantur suburbicariae regiones & Italia; ex Italiae notione de veris suburbicariarum regionum terminis omnium optime iudicari possit. Sed dubito an hac ratione de ecclesijs suburbicarijs disputatio felicissime omnium instituat. Omni dubitatione carere opinor Italiam triplici respectu accipi. Aut enim Italia vniuersas Italiae regiones vna cum ipsa vrbe & eius territorio denotat. Aut specialius omnes regiones quae sunt extra centesimum significat. Etenim CONSTANTINVS M. in Rescripto ad Bassum P. P. *Placuit, inquit, ad interponendam contestationem in vrbe*

*Gothofredus
refutat.*

urbe Roma, usque ad anni tricesimi extremum diem spatia prorogari, & intra CENTESIMVM VRBIS ROMÆ MILIARIVM, si tamen ab his iudicibus qui Romae sunt, fuerit iudicandum: Per omnem vero ITALIAM, usque ad finem vicesimi & noni. In ceteris omnibus prouinciis, usque ad completum annum vicesimum & octauum. (14) Specialiori adhuc sensu Italiae vocem accipit ATHANASIVS, vbi nominatim percenset omnes prouincias ex quibus Episcopi ad synodum Sardicensem conuenerunt. Postquam enim XXII. prouincias enumerasset; pergit: *Ιταλιας, Πικυιας, Τροικιας, Καμπανιας, Καλαβριας, Απειλιας* atque ita porro. (15) Prouinciae quae hoc loco ab Italia separantur, omnes erant prouinciae Vicario Urbis parentes. Probabile itaque est per Italiam hoc loco intelligi dioecesim Vicarii Italiae septem prouincias comprehendentem. Quae quum ita sint, facile patescit, quod, dum Italia & suburbicariae regiones sibi inuicem opponuntur, ex Italiae notione eruta de suburbicariarum regionum numero statui non possit. Nam vbi de Italiae notione constat, etiam nunc quaestio valde indereminata manet; quum, vt modo exposui, ab Italia trifariam distinguantur regiones. Immo non repugnat, quo minus vnumquodque Italiae oppidum, si de illo sigillatim sit sermo, Italiae opponatur. Non leue quidem praesidium quaerit GOTHOFREDVS in obseruatione sua: a CONSTANTINO M. Italiae Centesimum; ab Imperatoribus autem CONSTANTINO M. iunioribus suburbicarias regiones Italiae opponi; adeoque ab illo tempore hanc oppositionem in illius locum

(14) vid. CODEX THEODOSIANVS l. 2. de in integr. restit.

(15) vid. ATHANASIVS Tom. I. oper. p. 155. edit. Mon. Bened.

locum concessisse. Sed hanc obseruationem suam quomodo tuebitur? Neque enim sufficit ad probationem theos; regiones intra Centesimum & suburbicarias esse synonyma; quod hoc loco regiones intra Centesimum, alio suburbicariae Italiae opponantur. Oportet loca sint parallela, tale quid euictura. Praeterea illud mirandum non est post CONSTANTINI M. tempora suburbicarias regiones demum commemorari; quum CONSTANTINVS M. demum Urbis Vicarium constituerit. A quo suburbicarias regiones, & per consequens ecclesias nomen traxisse sectione tertia demonstrabo.

§. XXXVI.

Ordo requirit vt exponam, quid mihi in DV PINII sententia (§. XX.) iure reprehendi posse videatur. Obseruat ille Ruffinianam interpretationem de Patriarchali Episcopi Romani dioecesi loqui non posse; & tamen certum esse Alexandrinum Episcopum, qui cum Romano comparatur, Episcopis in pluribus prouinciis praefuisse. Ex quo concludi putat & confici, Ecclesias suburbicarias esse Primatiam Episcopi Romani dioecesein. At vero ita perperam infert. Iam supra demonstraui (§. XXVI.) euenire vtrique posse, vt Episcopus metropolitico iure iurisdictionem in plurium prouinciarum, ciuiliu nemp, Episcopos habeat. Quam ob rem DV PINIVM negare non oportebat RVFFINVM de Alexandrino, Romano & rel. vt de Metropolitico loqui, quoniam illis Episcopi in pluribus prouinciis parebant. Praeterea a recta via aberrat DV PINIVS, quod Exarchos siue Primates, vt singularem Episcoporum ordinem,

*Du Pinus
a recta via
aberrat.*

G

dinem,

dinem, a Metropolitanis & Patriarchis distinguit. Ex variis conciliorum decretis (16) constat potestatem Patriarchae propriam fuisse Metropolitanos ordinare, atque in eos ius dicere; sicut Metropolitanae officium fuit Episcopis praeesse. Iam quaeso quomodo Primates medium inter Patriarchas & Metropolitanas gradum habere potuerint; quum Patriarchis immediate Metropolitanae essent subiecti? Sed ipse DV PINIVS sibi non constat, & alibi recte se ipsum refutans *Primas*, inquit, *is dicitur, qui primum ac praecipuum locum alicubi obtinet.* (17) Potest igitur metropolita, potest Patriarcha Primas dici; diuerso tamen vtique respectu.

§. XXXVII.

*Salmasius
nimis a Sir-
mondo rece-
dit.*

Venio nunc ad tertiam classem scriptorum; qui de Ecclesiis suburbicariis iudicium suum exponentes RVFFINI interpretationem admittunt. Illos puto, qui de Metropolitana Episcopi Romani prouincia nomen ecclesiarum suburbicariarum interpretantur. Bene multi fuga erroris in errorem prolabantur; quia persuasum habent a periculo errandi se tutiores futuros; si ab errore recedant quam longissime. Idem euenisse opinor illustri viro CLAVDIO SALMASIO, & illis, qui eius vestigia sequuntur. Dum enim SIRMONDI aliorumque sententiam, qui suburbicarias ecclesias per vniuersi Occidentis ecclesias explicant, rectissime repudiant; ipsi tamen breuiori quam par erat spatio intra

(16) V. B. IO. GVIL. IANI dissert. de orig. Patriarch. §. XVII. p. 21. seq. BINGHAMVS l. c. lib. II. Cap. XVII. §. XII. seq. p. 249. seq.

(17) DV PIN l. c. diff. I. §. 2.

intra Centesimum ab vrbe lapidem suburbicarias ecclesias coercent. Cuius quidem rei causam etiam inde deriuandam existimo, quod non satis distinctam de metropolitana aliqua Episcopi prouincia notionem habeant. Videlicet perperam tenent, oportere Episcopi metropolitanam prouinciam necessario prouinciae alicui ciuili respondere. Quem quidem errorem quum supra iam profligauerim, (§. XXVI.) per se etiam patet omni nexu carere primum SALMASII argumentum: (§. XIV.) territorium Praefecti Urbis ad Centesimum dicitur suburbana prouincia; Ergo ad Centesimum tantum patuit Episcopi Romani Metropolitana prouincia. Sufficiat illi opponere, quod ciuilis prouincia ecclesiasticae haud quaquam semper respondeat.

§. XXXVIII.

Neque aliquid probant a SALMASIO productae variae Nicaeni canonis interpretationes. (§. XV.) Proxima non semper sunt quae intra Centesimum.] Ut enim earum dubia & iunior aetas omnem probandi vim iis adimit; sic SALMASIVS male concludit: Interpretes nonnulli canonis Nicaeni suburbicarias ecclesias, a RVFFINO commemoratas, per proxima explicant. In aliquo Rescripto in *proximis* & *intra centesimum* pro synonymis habentur. Ergo ecclesiae suburbicariae dum sunt in *proximis* Urbis; sunt *intra Centesimum*. Quo enim argumento tuebitur SALMASIVS tum temporis illa *tantum* proxima appellata fuisse, quae *intra Centesimum*? Proxima dum dico, non adeo accurate distantiam definio. Interdum enim maius, nonnumquam minus interuallum designare poterit. Iccirco si vel maxime euicisset SAL-

MASIVS, suburbicarias ecclesias proximas Vrbi fuisse, inde tamen illarum situm exacte nondum determinare, multo minus intra Centesimum fuisse probare posset.

§. XXXIX.

*Etiā extra
Centesimum
sunt subur-
bicariae.*

Maioris ponderis videtur aliud SALMASII argumentum; quod ex Imperatorum Rescriptis praecipuum momentum trahit. (§. XVII.) ad tria Rescripta prouocat contra Vrsicinum Schismatis auctorem publicata. In eorum vno, a VALENTINIANO, VALENTE & GRATIANO A. A. A. ad Vicarium Urbis Romae Maximinum dato, praecipitur; ne Vrsicinus suburbicarias regiones intret; in alio ab iisdem Imperatoribus ad Ampelium Praef. urbis dato idem decernitur. (81) Id quod SALMASIVS rectissime tradit. Sed fallitur omnino quod sibi persuadet in tertio Rescripto a GRATIANO & VALENTINIANO A. A. ad Aquilinum Vicarium ordinariorum, A. CCCLXXXI. secundum BARONIUM, dato iuberi: ne intra Centesimum venire Vrsicino licitum sit. Conqueruntur quidem Imperatores ibidem Vrsicini amentiam: En ipsa illorum verba: *Vrsicinum, inquit, quidem Gallia coerceat, & ne motus aliquos inquietos exerceat, cohibet Agrippina secessio. Quem tamen ipsum per occurstantes obtundentem saepius quam monentem, ad hoc ut sequentes abiceret audivimus.* (†) Non negauerim itaque, Vrsicinum

(18) Legas haec Rescripta apud BARONIUM in annal. ad ann. 371. n. i. p. 291 edit. Colon.

(†) Ex hisce verbis conicias BARONIUM a recta via forsitan aberrare.

ficinum huic Rescripto aliquam occasionem praeuiffie atque effeciffe; vt Imperatores in Schismaticos feuerius animaduertent. Sed illud falſum eſt quod in Vrſicinum hoc edicto animaduertant. De Florentio potius Puteolano & Claudiano ſchismaticis figillatim agit imperatoria conſtitutio. De his enim ſermo eſt; quando dicunt: *Posthaec niſi omnes (vt nominatim iuſſionis noſtrae ſumma complectitur, vel quos turbas iſtiusmodi molientes ſanctorum Epifcoporum concilia conſenſu oſtenderit) ultra centefimum milliarium ab Vrbe depuleris, atque eorum ciuitatum finibus extorres eſſe praeceperis, quarum plebem, vel Eccleſias, vel per ſe, vel per ſimile ſui vulgus exercent: praeter aeſtimationis iniuriam, cuius apud bonos non leuis iactura eſt, piaculum neglectae ſanctionis incurres.* (19) Nihil aliud igitur ex Reſcriptis, ad quae SALMASIVS prouocat, ſequitur, quam intra Centefimum fuiſſe ſuburbicarias regiones, & per conſequens eccleſias. Si enim aliter feſe res haberet & Praefectum vrbis, cuius iuriſdictio ad Centefimum tantum paruit, nullas litteras dediffent Imperatores, quibus ſuburbicariis regionibus interdicitur Vrſicino. Non autem ex hac conſtitutione concludas, quod nullae fuerint extra Centefimum ſuburbicariae prouinciae. Quid reſponderes, SALMASI, ſi ex iisdem a Te allatis documentis euincerem, omnes

G 3

decem

aberrare, quod hoc Reſcriptum ad annum 381. referat, quum in eodem dicatur: *Vrſicinum Gallia coerces*; ex Reſcripto autem A. 371. Vrſicini cauſa dato conſtet; iam tum Vrſicinum Imperatorum conſenſu & beneficio e Gallia exire potuiſſe (§. XXXII)

(19) vid. hoc Reſcriptum apud BARONIUM ad ann. 381. n. 1. u. 5. p. 452.

decem prouincias Urbis Vicarii fuisse suburbicarias? Etenim vt Imperatores Vrsicinum suburbicariis regionibus arceant, litteras etiam dant ad Vicarium vrbis. Immo iubent, vt omnium quibus praest vrbium ciuibus hoc suum decretum notum faciat. (20) Igitur prouinciae illae suburbicariae, ad quas accedere permissum non erat Vrsicino, erant decem prouinciae, quibus Urbis Vicarius praecerat. Sed de hoc argumento sectione tertia pluribus edifferam.

§. XL.

Intra Centesimum fuit Episcopalis Iurisdictio Ep. Rom.

Supereft argumentum, quod SALMASIVS ex natiua vocis *suburbicarii* significatione ducit. In quo quidem argumento duo potissimum reprehendo. Etenim 1) qualis est nexus in hac propositione. Nemo dicit prouincias sub Praefide constitutas subpraefidales; ergo absolum est dicere suburbicarias regiones inde nomen habere, quoniam Urbis Vicario paruerunt? Si quis ideo quia in Notitia Imperii decem prouinciae Urbis Vicario adsignantur, licet vox suburbicariarum regionum in veterum scriptis non esset obuia, vellet concludere; illas decem prouincias suburbicarias fuisse appellatas; is turpiter se daret. Eiusmodi enim deriuationes ex vsu omnes sunt diiudicandae. Sed quum suburbicarias regiones in veteribus documentis deprehendamus nominatas, quidni coniciamus quoniam *sub Urbis Vicario* erant, illas *suburbicarias* appellari? Etsi hoc argumentum solum rem omnem non conficere lubens do & vltro confiteor. 2) Maximopere miror SALMASIVM tanto pere

(20) conf. BARONIUS ad ann. 371, n. 1. p. 294.

pere elaborare, vt intra centesimum, siue quod idem est, intra territorium vrbis (21) suburbicarias ecclesias coer- ceat; quum tamen idem compluribus locis aperte profi- teatur; RVFFINVM per suburbicarias ecclesias me- tropolitican Episcopi Romani prouinciam definire. Sa- ne non oportebat tantum virum ignorare, territorium vrbis non ad metropolitican, sed ad Episcopalem pote- statem pertinere. Res manifesta est. Canone XXXIV. Apostolico statuitur: ἐκεῖνα δὲ μόναι πρῶτῃν ἑκάστον Ἐπι- σκοπον, ὅσα τῇ αὐτῆ παροικία (22) ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις. (23.) Ad morem in ecclesia receptum pro- vocant Antiocheni Patres, & praecipunt: ἑκάστον ἐπίσκο- πον ἔξῃστιαν ἔχειν τῆς ἑαυτῆ παροικίας, διακεῖν τὸ κατὰ τὴν ἑαυτῶ ἐπιβάλλεσαν εὐλάβειαν καὶ προνοίαν ποιῆσαι πάσης τῆς χώρας τῆς ὑπὸ τὴν ἑαυτῆ πόλιν. (24) Episcopus igitur & vrbis, & vna vrbis territorii erat Episcopus.

§. XLI.

- (21) Territorium Vrbis & intra Centesimum idem fuisse aperte testantur verba Rescripti §. XXXIX. citata: *Possbaec nisi omnes ultra Centesimum ab Vrbe depuleris, atque eorum ciuitatum finibus extorres esse praeciperis & rel.* Idem multis argumentis h. l. non repetendis communiunt IAC. GOTHOFREDVS Coniect. de reg. & eccles. suburbicariis Diss. I. Cap. II. p. 13. & Cl. SALMASIVS Eucharist. de reg. & eccles. suburb. P. I. Cap. I. p. 3. seq.
- (22) Παροικία h. l. non est vna quaedam certorum hominum congregatio; prouti nunc quidem vox illa accipi solet; sed stilo primorum saeculorum denotat eiusmodi territorium, quod Episcopus vna cum Presbyteris suis gubernat. Id quod pluribus docet IOS. BINGHAMVS orig. Eccles. lib. IX. cap. II. §. I. h. e. Illa autem sola facere vnumquemque Episcopum, quae ad suam paroichiam pertinent, & pagos qui ei subiunt. vid. BEVEREGIVM in Pandectis Canonum T. I. p. 22.
- (24) h. e. Vnumquemque Episcopum habere suae paroeciae potestatem, & administrare pro vnicuique conueniente religione, & totius regionis quae suae vrbi subest, curam gerere. vid. BEVEREGIVS in Pand. Canonum T. I. p. 438.

§. XLI.

Picenum annonarium cum Flaminia ad suburbicarias regiones non pertinet.

Meliorem, quam quidem SALMASIVS, de ecclesiis suburbicariis fouet sententiam vir illustris IVSTVS FONTANINVS, nunc Archiepiscopus Ancyranus. Illud tamen me male habet, quod vir doctissimus praeter decem prouincias Urbis Vicario parentes, ad suburbicarias etiam Picenum annonarium vna cum Flaminia temere referat. Putauerim ex perpetua oppositione, in veterum monumentis vbiuis obuia, inter Picenum annonarium & suburbicarium, satis luculenter constare, Picenum annonarium a suburbicariis regionibus scingi, eiusque ecclesias a suburbicariis separari debere. Quod etiam de Flaminia iudices. Quippe quae cum Piceno annonario pro vna eademque prouincia habebatur. (25) De Z. B van ESPEN, aliorumque sententia nihil habeo quod moueam, quum nullis argumentis positionem suam robore & constabiliere connitantur.

§. XLII.

*Dissertatio-
ni finis im-
ponitur.*

Atque haec sunt quae de diuersis variorum scriptorum de ecclesiis suburbicariis opinionibus iudicanda arbitror. Non dubito quosdam me tacitum praeteriisse, qui in definiendis ecclesiis suburbicariis pariter elaborarunt. Etenim ALEANDRI, IO. DARTIS aliorumque de hac materia commentationes oculis mihi subiicere & manibus versare non licuit. Coniicio tamen praecipuas de Ecclesiis suburbicariis sententias

(25) vid. Notitiam vtriusque Imperii apud SCHELSTRATE-
NIVM Antiq. Eccles. append. p. 633.

tentias hac disputatione me excussisse & ad stipulatoribus satis fecisse. Existimo enim e §. II. patescere plures opiniones de iisdem ecclesijs vix posse excogitari, praeter eas, quas in medium iam protuli & ad veritatem reuocaui. Nunc lectoris beneuoli expectatio postulat, vt ipse mentis meae sensa de suburbicarijs Ecclesijs vltimo loco explicem atque ante oculos exponam. Sed temporis spatio excludor, quo minus in stadio, quod ingressus sum, pergam decurrere. Vertentibus autem aliquot mensibus telam, quam coepi texere, Deo iuante, pertexam, posteriores huius Commentationis sectiones diuulgaturus, & in momentum omnis controuersiae de Ecclesijs suburbicarijs sollicitius inquisiturus.

Praecipuos festinantis preli errores

B. L. ita emendet.

p. 8. versu 21. constabat l. constaret p. 17. v. 10. loco Praefecto l. loco Praefecti p. 18. v. 17. Episcopum l. Episcoporum p. 21. v. 13. Exarahatus l. Exarchatus p. 23. v. 19. suburbicaris l. suburbicarias p. 30. v. 23. alii l. ali p. 32. v. 16. subarbica-
rii l. suburbicarii.

THESES

THESES DISPVTANDI
GRATIA PROPOSITAE

Ex Cosmologia.

- 1.) Facilius probabis Te animam quam corpus habere.
- 2.) Ex Idealistis Egoistae Pluralistis cautiore sunt.
- 3.) Si vel maxime realem corporum existentiam probare nequeas; rectissime tamen dices: Idealistas turpiter se dare.

Ex Theologia Naturali.

- 4.) Negare Deum infanientis, vnice credere tardi, scire sapientis ingenii est.
- 5.) Probata prius entis perfectissimi possibilitate, ex entis perfectissimi notione eius existentiam facillime demonstrabis.
- 6.) Non sine aliqua limitatione admitti posse videtur theorema metaphysicum: (†) Quaecunque in ente perfectissimo possibilia sunt, actu eidem inesse debent.

(†) vid. celeberr. THVMMIGII Institut. Philos. Wolfianae
Ontolog. §. 81. Th. Natur. §. 86. 87.

155 186

ULB Halle

003 488 322

3

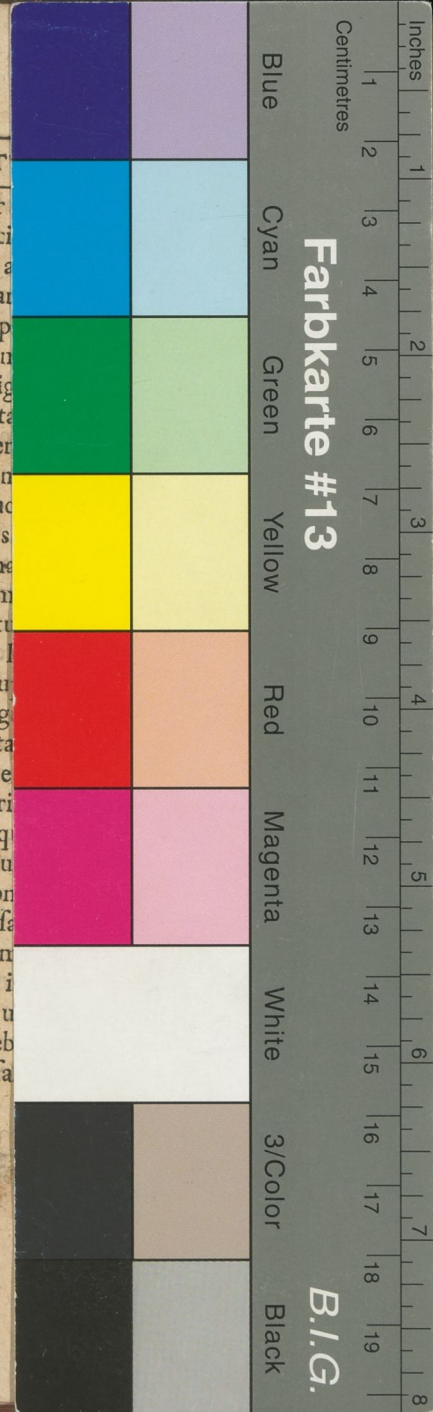
56

AB 155 186

9/11 186

Farbkarte #13

B.I.G.

12

Q. D. B. V.
COMMENTATIO
HISTORICO - ECCLESIASTICA
DE
ECCLESIIIS SVBVRBICARIIS.

CONSENSV
AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM
LIPSIENSIVM ORDINIS,
PRAESES
CHRISTIANVS KORTHOLTVS A. M.
KILONIO - HOLSATVS,
HORIS ANTEMERIDIANIS SINE RESPONDENTE,
A MERIDIE AVTEM
RESPONDENTE
IOANN. GEORGIO WALTHERO,
MARGLISSA - LVSATO,
PROPALAM TVEBIT VR.

LIPSIAE, DIE VIII. IVLII ANNI SAECVLARIS CIVI DCCC XXX.

LITTERIS BREITKOPFIANIS.